

**T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ**

**ENGELLİLERİN SOSYALLEŞMESİNDE
ORYANTİRİNG SPORUNUN ETKİSİ**

Yüksek Lisans Tezi

CEYLAN USUL

İSTANBUL, 2012

**T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ**

**FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS PROGRAM ADI**

**ENGELLİLERİN SOSYALLEŞMESİNDE
ORYANTİRİNG SPORUNUN ETKİSİ**

Yüksek Lisans Tezi

CEYLAN USUL

Tez Danışmanı:YRD.DOÇ.DR. AYŞE NİLAY EVCİL

İSTANBUL, 2012

T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
KENTSEL SİSTEMLER VE ULAŞTIRMA YÖNETİMİ

Tezin Adı: Engellilerin Sosyalleşmesinde Oryantiring Sporunun Etkisi
Öğrencinin Adı Soyadı: Ceylan Usul
Tez Savunma Tarihi: 11/06/2012

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları yerine getirmiş olduğu Fen Bilimleri Enstitüsü tarafından onaylanmıştır.

Doç.Dr. Tunç BOZBURA
Enstitü Müdürü

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları yerine getirmiş olduğunu onaylarım.

Prof.Dr. Mustafa ILICALI
Program Koordinatörü

Bu Tez tarafımızca okunmuş, nitelik ve içerik açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak yeterli görülmüş ve kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmzalar

Tez Danışmanı

-

Yrd.Doç.Dr. Ayşe Nilay EVCİL

Üye

-

Dr. Nilgün CAMKESEN

Üye

-

Yrd. Doç. Dr. Şen YÜKSEL

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR

Kamusal Alan ve Erişilebilirlik dersi almam engellilerin yaşadığı sıkıntıları daha iyi anlamama ve toplumla kaynaşmalarında sporun etkisine özellikle de ülkemizde yeterince tanınmamış olan oryantiring sporunun engellilerin sosyalleşmeleri ve toplumla kaynaşmalarına etkisini incelememe sebep oldu.

Bu çalışmanın planlanmasında ve yürütülmesinde özveri ve yardımlarından dolayı danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Ayşe Nilay Evcil'e, Sayın Yrd.Doç.Dr. Şen YÜKSEL'e Sayın Doç. Dr. Nilgün CAMKESEN'e sonsuz teşekkür ederim. Ayrıca veri toplama sürecinde yardımlarından dolayı Oryantiring Federasyonu Başkanı Sayın Mehmet GENÇ'e Bursa Osmangazi Belediyesi Obam Engelli Merkezi Sorumlusu ve Otyantiring Bursa Temsilcisi Emine ÖZTÜRK'e, Çalışmalarımı destekleyen ve bu konuda beni yüreklendiren Mustafakemalpaşa Belediyespor Sorumlusu Sayın Önder BALTA'ya, tüm katkılarından dolayı eşim Kamil Dinçer USUL'a ve katkı sunan tüm engellilere teşekkür ederim.

ÖZET

ENGELLİLERİN SOSYALLEŞMESİNDE ORYANTİRİNG SPORUNUN ETKİSİ

Ceylan USUL

Kentsel Sistemler ve Ulaştırma Yönetimi

Tez Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. Ayşe Nilay EVCİL

Temmuz 2012, 89 sayfa

Engellilerin sosyalleşme sürecine etki eden birçok faktör vardır. Bunlardan bazıları; aile, arkadaş grupları (akran grupları), spor, okul ve kitle iletişim araçları olarak kabul edilen sosyalleşme araçlarıdır. Bu araçlar, engellilerin daha geniş bir dünyaya kurallar ve değerler içerisinde adapte olmasına (toplumsallaşmasına) yardımcı olurlar.

Bu araştırmanın amacı Oryantiring Sporunun Engellilerin Sosyalleşmesine etkisini araştırmaktır.

Spor ve sportif etkinlikler sosyalleşmenin önemli bir aracı olarak kabul edilmekte ve bu konudaki araştırmaların sonuçları da bunu doğrulamaktadır. Engelliler için spor, fiziksel gelişimin yanında psikolojik ve sosyal gelişim için de önemlidir. Engelliler sosyalleşme süreciyle beraber akran grupları ile iyi ilişkiler kurma, kurallara ve kararlara uyma gibi deneyimler kazanmaktadırlar.

Sosyalleşme sürecinde spor ve sportif faaliyetlerin bu sürece etkisi görülmeyle beraber bu süreçte oryantiring sporunun sosyalleştirme etkisinin yüksek olduğunu söyleyebiliriz.

Anahtar Kelimeler: Oryantiring, Engelli, Sosyalleşme, spor.

SUMMARY

THE EFFECT OF THE ORIENTEERING SPORT FOR SOCIALIZATION OF PEOPLE WITH DISABILITIES

Ceylan USUL

Urban Systems and Transportation Management

Assistant Professor Ayse Nilay Evcil, Ph.D

July 2012, 89 page

There are many factors that influence the process of socialization of people with disabilities. Some of these are; family, friends groups (peer groups), sports, school and media as socialising tools. These tools help people with disabilities to [adapt.in](#) a wider world with the rules and values (socialization).

The purpose of this research is to investigate the effect of Orienteering Sports for the handicapped child socialize.

Sports and sporting events are being considered as a tool, and enquire into the important research results also confirmed it in this topic. In addition to physical sports for people with disabilities, psychological and social development, it is important for development. Impaired socialization process, along with the peer groups set up good relations with men, such as compliance, rules and decisions and experiences.

The effect of sports and sporting activities in the process of socialization, as long as this technique frequently, along with this process, we can say that the effect of Orienteering Sports is very high on socialization.

Key Words: Orienteering, disabled, socialization, sports.

İÇİNDEKİLER

TABLolar.....	vi
ŞEKİLLER.....	viii
KISALTMALAR.....	ix
SEMBOLLER.....	ix
1. GİRİŞ.....	1
2.TANIMLAR VE KURAMSAL TEMELLER.....	3
2.1 TANIMLAR.....	3
2.2.1 Engelli.....	3
2.1.2 Rehabilitasyon.....	3
2.1.3 Oryantiring.....	3
2.1.4 Sosyalleşme.....	4
2.2 TARİHSEL GELİŞİM.....	4
2.2.1 Sporun Tarihsel Gelişiminin Engellilerle İlişkisi.....	4
2.3 SPORUN KAMUSAL HİZMET AÇISINDAN GELİŞİMİ.....	5
2.3.1 Spor Yapma Hakkı.....	5
2.3.2 Kamu Hizmeti İlkeleri Bağlamında Engellilik	6
2.4 SOSYALLEŞME KAVRAMI.....	6
2.4.1 Sosyalleşme Araçları.....	6
2.5 ORYANTRİNG SPORU.....	7
2.5.1 Oryantiring Nedir?.....	7
2.5.2 Oryantiring Sporunun Tarihsel Gelişimi.....	7
2.5.2.1 Oryantiring sporunun dünyadaki gelişimi.....	8
2.5.2.2 Türkiye’de oryantiring sporunun gelişimi.....	8
2.5.2.3 Bursa’da oryantiring sporu örneği.....	8
2.5.3 Oryantiring Sporunun engellilerle İlişkisi.....	9
2.5.4 Oryantiringin Faydaları Nelerdir?.....	9
2.5.5 Oryantiring Çeşitleri.....	10
2.5.5.1 Patika (Bedensel Engelliler) oryantiringi yarışmalarının ana hatları.....	11

2.5.5.1.1 Genel özellikler.....	11
2.5.5.1.2 Harita özellikleri.....	12
2.5.5.1.3 Parkur özellikleri.....	12
2.5.5.1.4 Hedef noktaları.....	13
3. GEREÇ VE YÖNTEM.....	21
3.1 Araştırma Modeli.....	21
3.2 Evren ve Örneklem.....	21
3.3 Veri Toplama Aracı.....	22
3.4 Verilerin Analizi.....	22
4. BULGULAR.....	23
5. SONUÇ.....	45
KAYNAKÇA.....	48
EKLER	52
Ek A.1 Anket örneği.....	53
Ek A.2 Örnek Fotoğraflar.....	55
EK A.3 Yer şekilleri.....	56
Ek A.4 Oryantiring parkur haritası.....	57
Ek A.5 Patika Oryantiringi parkur haritası.....	58
EkA.6 Oryantiring için gerekli malzemeler.....	59
EkA.7 Özetle bir yarış organizasyonu.....	60

TABLULAR

Tablo 4.1: Engellilerin eğitim durumuna göre dağılımları.....	23
Tablo 4.2: Engellilerin yardımcı ekipman kullanma göre dağılımları.....	24
Tablo 4.3: Engellilerin engellilik sürelerine göre dağılımları.....	24
Tablo 4.4: Engellilerin çok katlı binalara çıkmada zorlanma durumlarına göre dağılımları.....	25
Tablo 4.5: Engellilerin kaldırımda yürümede zorlanma durumlarına göre Dağılımları.....	25
Tablo 4.6: Engellilerin toplu taşıma araçlarına binmede zorlanma durumlarına göre dağılımları.....	26
Tablo 4.7: Engellilerin trafikte karşıdan karşıya geçmede zorlanma durumlarına göre dağılımları.....	26
Tablo 4.8: Engellilerin spor sahalarına ve salonlara gitmede zorlanma durumlarına göre dağılımları.....	27
Tablo 4.9: Engellilerin oryantiring sporu yapma durumlarına göre dağılımları...	27
Tablo 4.10: Engellilerin dernek veya değişik sosyal topluluklar içinde çalışma durumuna göre dağılımları.....	28
Tablo 4.11: Engellilerin spor yapma sürelerine göre dağılımları.....	29
Tablo 4.12: Engellilerin oryantiring sporu veya diğer spor dallarını yapma ve spor yapma sürelerine göre dağılımları.....	29
Tablo 4.13: Engellilerin spor yapmayı dinlendirici bulma durumuna göre Dağılımları.....	30
Tablo 4.14: Oryantiring sporunu ve diğer spor dallarını yapan engellilerin dinlendirici bulma durumuna göre dağılımları.....	31
Tablo 4.15: Engellilerin spor yapmayı eğlenceli ve heyecan verici bulma durumuna göre dağılımları.....	31
Tablo 4.16: Oryantiring sporunu ve diğer spor dallarını yapan engellilerin eğlenceli ve heyecan verici bulma durumuna göre dağılımları.....	32
Tablo 4.17: Engellilerin spor yapmayı eğitici bulma durumuna göre dağılımları.....	32
Tablo 4.18: Oryantiring sporunu ve diğer spor dallarını yapan engellilerin	

eğitici bulma durumuna göre dağılımları.....	33
Tablo 4.19: Engellilerin sporun sağlıklarına etki yapma durumuna göre Dağılımları.....	33
Tablo 4.20: Oryantiring sporunu ve diğer spor dallarını yapan engellilerin sağlıklarına etki yapma durumuna göre dağılımları.....	34
Tablo 4.21: Engellilerin sporun karşılaşılan güçlükleri aşmada etki yapma durumuna göre dağılımları.....	34
Tablo 4.22: Oryantiring sporunu ve diğer spor dallarını yapan engellilerin sağlıklarına etki yapma durumuna göre dağılımları.....	35
Tablo 4.23: Spor yapmanın engellilerin ailelerinde engellilere karşı farklı bir ilgi oluşturma durumuna göre dağılımları.....	35
Tablo 4.24: Oryantiring sporunu ve diğer spor dallarını yapan engellilerin ailelerinde engellilere karşı farklı bir ilgi oluşturma durumuna göre dağılımları.....	36
Tablo 4.25: Spor yapmanın engellilerin sosyal çevrelerinde engellilere karşı farklı bir ilgi oluşturma durumuna göre dağılımları.....	37
Tablo 4.26: Oryantiring sporunu ve diğer spor dallarını yapan engellilerin sosyal çevrelerinde engellilere karşı farklı bir ilgi oluşturma durumuna göre dağılımları.....	37
Tablo 4.27: Engellilerin sporda başarı ve zaferin tadını çıkarma durumuna göre dağılımları.....	38
Tablo 4.28: Oryantiring sporunu ve diğer spor dallarını yapan engellilerin sporda başarı ve zaferin tadını çıkarma durumuna göre dağılımları.....	39
Tablo 4.29: Engellilerin spor yapanlara daha fazla hayranlık ve sayđı duyma durumuna göre dağılımları.....	39
Tablo 4.30: Oryantiring sporunu ve diğer spor dallarını yapan engellilerin spor yapanlara daha fazla hayranlık ve sayđı duyma durumuna göre dağılımları.....	40
Tablo 4.31: Engellilerin bir yarışmaya katılmış olmalarının sosyal yönden güçlenme durumuna göre dağılımları.....	40
Tablo 4.32: Oryantiring sporunu ve diğer spor dallarını yapan engellilerin bir	

yarışmaya katılmış olmalarının sosyal yönden güçlenme durumlarına göre dağılımları.....	41
Tablo 4.33: Takım çalışmasının öneminin engellilere göre dağılımları.....	41
Tablo 4.34: Oryantiring sporunu ve diğer spor dallarını yapan engellilerin takım çalışmasının öneminin engellilere göre dağılımları göre dağılımları.....	42
Tablo 4.35: İş bölümü, paylaşma ve dayanışmanın öneminin engellilere göre Dağılımları.....	42
Tablo 4.36: Oryantiring sporunu ve diğer spor dallarını yapan engellilerin iş bölümü, paylaşma ve dayanışmanın öneminin göre dağılımları göre dağılımları.....	43
Tablo 4.37: Spordaki kurallara uygun davranmanın, sosyal yaşamdaki kurallara uygun hareket etmeye etkisinin engellilere göre dağılımları.....	43
Tablo 4.38: Oryantiring sporunu ve diğer spor dallarını yapan engellilerin spordaki kurallara uygun davranmalarının, sosyal yaşamdaki kurallara uygun hareket etmelerine etkisinin engellilere göre dağılımları.....	44

ŞEKİLLER

Şekil 2.1: Patika Oryantiringi yarışmasından bir görünüm	14
Şekil 2.2: Patika Oryantiringi hedef yerleşimine bir örnek.....	14
Şekil 2.3: Patika Oryantiringi hedef işaretlemesine bir örnek.....	15
Şekil 2.4: Patika Oryantiringi farklı bir mekanda hedef yerleşimine bir örnek.....	16
Şekil 2.5: Patika Oryantiringi farklı bir mekanda bir örnek.....	16
Şekil 2.6: Patika Oryantiringi yarışmacı ve eskort.....	17
Şekil 2.7: Patika Oryantiringi harita, parkur ve yüzey görünüm.....	18
Şekil 2.8: Patika Oryantiringi parkuruna bir örnek.....	19
Şekil 2.9: Patika Oryantiringi ormanlık alandaki bir parkurda hedeflerin yerleşimi.....	19
Şekil 2.10: Patika Oryantiringi hedef arayan yarışmacılardan bir görünüm.....	20

KISALTMALAR

- IOF : Uluslar arası Oryantiring Federasyonu
GSGM : Gençlik Spor Genel Müdürlüğü
TOF : Türkiye Oryantiring Federasyonu
OCAD : Oryantiring Harita Çizim Programı
DİE : Devlet İstatistik Enstitüsü
WHO : Dünya Sağlık Örgütü
ÖİB : Özürlüler İdaresi Başkanlığı
İHEB : İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi

1. GİRİŞ

Hızla gelişen dünyada teknolojinin artması insanların daha fazla makine ve ekipman kullanmasına, daha çok efor sarf etmesine, ruhsal ve bedensel olarak zorlanmasına, çevre şartlarının bozulmasına akabinde de engelli doğum oranlarında artmalar, sakatlanmalar ve hastalıklara neden olmaktadır.

Araştırmalar her 10 çocuktan birinin engelli olarak doğduğunu ve hayatını engelli olarak sürdürdüğünü göstermektedir. Engelli olarak doğan bu çocukların yüzde 80 gibi çok büyük bir oranı ya rehabilitasyon merkezleri ve spor alanları olmayan memleketlerde yaşamakta ya da yaşadıkları yerde bu imkanlar bulunmasına rağmen faydalanamamaktadırlar (Söğüt 2006). Engellilerin bu imkanlardan faydalanamamasında erişilebilirlik (mekansal zorluklar) sorunlarının yanında toplumun engellileri dışlama, utanç kaynağı olarak görme ve uzak durmasının büyük bir etkisi vardır. Engellilerin dışlanmasında bazı dönemlerde oldukça ileriye gidilmiş hatta engelli bir çocuğa sahip olmanın bir çeşit ilahi ceza olduğu düşünülmüş ve bütün bunlar engellilerin sosyal yaşamın hiçbir alanında bulunamamalarına neden olmuştur.

Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı ve Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı tarafından yaptırılan son engelliler araştırması ülkemizde yüzde 12,29 oranında engellinin bulunduğunu bunun da 8.431.937 kişinin engelli olduğu ve engelli olarak yaşadığı anlamına geldiğini göstermiştir. Engellilik, engelli bireyin ailesini ve yakın çevresini çok yönlü olarak etkileyen bir sorundur (DİE, ÖİB 2002).

Tüm bireylerin toplumla kaynaşması önemli olduğu gibi engellilerin itilmişlikten kurtulmalarında, kendilerini ifade edebilmeleri ve toplumla kaynaşmaları oldukça önemlidir. Bireyin dünyaya gelmesi ile başlayıp hayat boyu devam eden sosyalleşme tek yönlü bir süreç olmayıp daima bir toplum için söz konusudur (Şahan 2008). İnsanların kendilerini ifade edebilmelerinde ve diğer insanlarla kaynaşmalarında en önemli sosyalleşme araçlarından biri de spordur.

Kişisel ve toplumsal sağlığı koruyucu ve geliştirici özellikleri olan sporun temel amacı insanın beden, ruh ve sosyal yönden gelişmesine katkı sağlamaktır (Tunçalp 2011). Anayasa'nın 59. Maddesinde "Devlet, her yaştaki Türk vatandaşının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder, devlet başarılı sporcuyu korur" denilmektedir (T.C. Anayasası 1982).

Toplumda büyük bir orana sahip olan engellilerin spor aracılığıyla sağlayacakları kazanımları onların bedensel ve ruhsal sağlıklarında iyileşmelere neden olacak ve sosyalleşmelerine katkı sağlayacaktır.

Bireyin sosyal yaşama etkin bir şekilde uyumu öğrendiği, psiko-sosyal öğrenmenin de meydana geldiği sosyalleşmenin gerçekleştiği ortamlardan biri de spor ortamlarıdır (Özdinç 2005).

Araştırmacılar Spor yapmanın engellilerin sosyalleşmesi üzerinde etkili olup olmadığı, etkili ise bu etkinin hangi alanlarda yoğunlaştığı sorularının cevabına yönelik araştırmalar yapmışlardır. Ancak, Oryantiring sporunun engellilerin sosyalleşmesi açısından incelenmesine yönelik bir çalışma yapılmadığı görülmektedir. Bu araştırma bu eksiği kapatmaya yönelik olarak hazırlanmış olup çalışma, düzenli ve sistemli olarak herhangi bir spor yapan engelliler ile Oryantiring sporu yapan engellilerin sosyalleşmelerine sporun etkisini araştırmayı, etkili ise bu etkinin hangi alanlarda yoğunlaştığını saptamayı ve bundan çıkacak sonuçları değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Oryantiring Sporunu yapmak engellilerin sosyalleşmesi üzerinde etkili mi? Etkili ise bu etki hangi alanlarda yoğunlaşmaktadır?

Araştırmada veri toplama yöntemi olarak anket yöntemi kullanılmıştır.

2. TANIMLAR VE KURAMSAL TEMELLER

2.1 TANIMLAR

2.1.1 Engelli

Engelli (özürlü): “Doğuştan veya sonradan herhangi bir hastalık veya kaza sonucu bedensel, zihinsel, ruhsal, duygusal ve sosyal yetilerini çeşitli derecelerde kaybetmiş, normal yaşamın gereklerine uyamayan kişilerdir” (Türkiye Özürlüler Araştırması 2002).

2.1.2 Rehabilitasyon

Rehabilitasyon: Doğuştan veya sonradan herhangi bir nedenle oluşan özürlü ortadan kaldırmak veya özürsüzlüğün etkilerini mümkün olan en az düzeye indirmek, özürsülye yeniden fiziksel, zihinsel, psikolojik, ruhsal, sosyal, meslekî ve ekonomik yararlılık alanlarında başarabileceği en üst düzeyde yetenekler kazandırarak; evinde, işinde ve sosyal yaşamında kendine ve topluma yeterli olabilmesi ve özürsünlüğün toplum ile bütünleşmesi, ayrımcılığa karşı tüm tedbirlerin alınması amacıyla verilen koruyucu, tıbbî, meslekî, eğitsel, rekreasyonel ve psiko-sosyal hizmetler bütünü tanımlamaktadır.

2.1.3 Oryantiring

Oryantiring: “Oryantiring (Koşarak/Yürüyerek Hedef Bulma) her türlü arazide yapılabilen, sporcuların kontrol noktalarını harita ve pusula yardımı ile en kısa zamanda bulmaya çalıştığı bir doğa sporudur” (10 soruda oryantiring Ferhan Karaca).

2.1.4 Sosyalleşme

“Sosyalleşme, bireyin biyolojik kökenli içgüdülerinin, toplumdaki geçerli değer yargıları ve davranış kalıpları içine yerleştirilmesini sağlayan bir toplumsal öğrenme ve uygulama sürecidir” (Söğüt 2006, s.1).

2.2 TARİHSEL GELİŞİM

Uzun yıllar engelliler toplumun yok sayma tavırlarına maruz kaldığından spor dahil toplumsal hiçbir etkinliğin içinde bulunamamışlardır.

2.2.1. Sporun Tarihsel Gelişiminin Engellilerle İlişkisi

Dünyada engelliler için sportif faaliyetlerin 1945 yılının ilk aylarında başladığı kabul edilmiş olup bu yıllarda az sayıda engellinin katılımı ile başlayan etkinliklere katılan engelli sporcu sayısı zamanla artmış ve 1960 yılında 1. Özürlüler Olimpiyat oyunlarının düzenlenmesine karar verilmiştir (Kalyon 2001). Bu yıllarda rehabilitasyon merkezlerinde spor kullanmaya başlanmış, okçuluk, bowling, bardo, masa tenisi spor dalları tedavi süreçlerinde kullanılmaya başlanmıştır. Daha sonra ekstrim, cirit, gülle, tekerlekli sandalye yarışı, halter gibi spor dalları engellilere yönelik spor faaliyetleri içerisine katılmıştır (Çınarlı ve Ersöz 2010).

Engellilerde sporun amaçlarından biri de yeniden güçlenmeyi sağlamak olup, sporla kas gücünün gelişmesi, koordinasyonun artması, denge geliştirme, fleksibilite, dolaşım ve solunumla ilgili fizyolojik parametrelerde gelişme sağlanmaktadır (Kalyon 2001).

Spor yapan engelli bedensel ve ruhsal olarak gelişmesine paralel olarak paylaşma, özveri ve kendine güven duygusunu geliştirerek çevresi ile olan ilişkilerini geliştirir ve sosyalleşir.

Sınırlarını aşma gücünü fark eden engelli engelinin dolayısıyla içinde bulunduğu ruhsal sıkıntıları ve toplumdaki dışlanmışlığından kurtulur ve hem diğer engellilerle hem de engelli olmayanlarla sosyal etkinliklere katılma, oyun oynama, iletişim, işbirliği ve paylaşımda bulunarak sosyalleşme ve toplumsallaşma sürecini yaşar.

2.3 SPORUN KAMUSAL HİZMET AÇISINDAN GELİŞİMİ

2.3.1 Spor Yapma Hakkı

Birleşmiş Milletler, 10 Aralık 1948’de yayınladığı İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi (İHEB)’nin 25. maddesine göre özürliülerin sağlık, eğitim, sosyal güvenliklerinin sağlanması güvence altına alınmıştır (İnsan hakları evrensel bildirgesi, 1948).

Birleşmiş Milletler, İnsan Hakları Bildirgesine ek olarak 9 Aralık 1975’te “Engelli Kişilerin Hakları Bildirgesi” yayınlanmıştır. On üç maddeden oluşan bu bildirmede, engelli kişilerin toplumda gereken yerlerini alarak yaşamaları, toplumda üretken bireyler olarak katılmaları ve toplumun engellilere karşı yükümlülüklerini düzenlemiştir.

Anayasamızda devletin engellilere yardım etme ödevi düzenlenmiştir. Anayasamızın 61. maddesinde yer alan “Devlet sakatların korunmaları ve toplum hayatına intibaklarını sağlayıcı tedbirleri alır” şeklindeki düzenleme ile devlete engelli bireylere yönelik onların sosyal hayata intibakları için her türlü düzenlemeyi yapma görevi verilmiştir.

İlgili Kanun ve yasalar kapsamında engelli bireyler spor yapma hakkına sahip olup, ilgili kamu kurum ve kuruluşları spor hizmetlerinin sunulması ve bu hizmetlere erişimde gerekli alt yapıyı hazırlamalı ve engellilerin spor yapmaya özendirme çalışmalarını yürütmelidir.

“Başbakanlık Özürliüler İdaresi Başkanlığı ülkemizde engellilere yönelik hizmetlerin daha etkin, verimli ve şeffaf bir şekilde yürütülmesi ve karar mekanizmalarının aynı merkezden kontrolü amacıyla kurulmuş olup bu konudaki faaliyetlerini sürdürmektedir” (Çınarlı ve Ersöz 2010).

2.3.2 Kamu Hizmeti İlkeleri Bağlamında Engellilik

Günümüzde yerel Yönetimler, sadece alt yapı hizmetleri değil sosyal belediyeçilik anlayışı ile dezavantajlı gruplar dahil halkın tüm kesimine hitap edecek sosyal ve kültürel hizmetleri de içeren kamu hizmetleri sunmaktadırlar.

Kamu yararını sağlamak amacıyla yürütülen ve toplumsal gereksinimi karşılayan kamu hizmetlerinin sürekli, eşitlik ilkesine uygun ve ücretsiz olması gerektiği savunulmaktadır (Çınarlı 2006).

Kanun önünde eşitlik ilkesi, engelliler açısından büyük öneme sahip olup bu ilke ile bazı engelli gruplarının toplum içindeki dezavantajlı durumları giderilmiş olmaktadır. Engellilerin bir kısmı ulaşım, erişim, çalışma hayatı gibi belli konularda dezavantajlı durumda olduğundan farklı muamelelerde bulunulması özel kanunlar veya kanunlardaki özel hükümlerle ayrıcalıklar tanınması zorunludur (Çakmak 2006).

2.4 SOSYALLEŞME KAVRAMI

“Sosyalleşme, bireyin biyolojik kökenli içgüdülerinin, toplumdaki geçerli değer yargıları ve davranış kalıpları içine yerleştirilmesini sağlayan bir toplumsal öğrenme ve uygulama sürecidir” (Söğüt 2006, s.1).

2.4.1 Sosyalleşme Araçları

Kültürün aktarılmasında önemli bir görev ve sorumluluk üstlenmiş olan sosyalleşme araçları; aile, arkadaş grupları, okul, öğretmen, oyun arkadaşları, iş arkadaşları, spor ve sportif etkinlikler gibi farklı çevrelerden oluşmaktadır

Bireyin bir sosyal gruba katılma olgusu olan sosyalleşmenin önemli bir aracı olan spor ve sportif etkinlikler, fiziksel gelişimin yanında psikolojik ve sosyal gelişim için de önemli olup, diğer insanlarla iyi ilişkiler kurma, kurallara ve kararlara uyma gibi deneyimler kazandırmaktadır.

2.5 ORYANTRİNG SPORU

2.5.1 Oryantiring Nedir?

“Oryantiring (Koşarak/yürüyerek Hedef Bulma) her türlü arazide yapılabilen, sporcuların kontrol noktalarını harita ve pusula yardımı ile en kısa bir zamanda bulmaya çalıştığı bir doğa sporudur” (Karaca 2010, s.1).

“Karaca’nın da bildirdiği gibi sporcuların hedefi harita üzerinde çizilmiş parkuru en kısa zamanda koşmaktır” (Karaca 2010). “Oryantiringi benzerlerinden ayıran en önemli unsur koşarken takip edilecek birinin veya işaretlenmiş bir parkurun olmamasıdır (Karaca 2010, s.1). Bulunulan yerden gidilecek yere ulaşmak için her sporcuya göre değişen çok farklı seçenekler bulunmaktadır (Karaca 2010, s.1). Sporcuların hem kendini, hem diğer sporcuları hem de içinde buldukları arazinin özelliklerini dikkate alarak en doğru rotayı en kısa sürede karar vermeleri gerekmektedir (Karaca 2010, s.1). Atletik kapasitelerine ek olarak mutlaka zihin yeteneklerini de kullanmalıdırlar. Bu özellikleri nedeniyle oryantiring için koşarken satranç oynamak gibi bir şey diyebiliriz. (Karaca 2010, s.1).

“Standart bir oryantiring parkuru:BAŞLANGIÇ, belirli sırada koşulması zorunlu KONTROL NOKTALARI ve VARIŞTAN oluşur” (Karaca 2010, s.1).

“Sporcular belirlenen zaman aralıkları ile (Genelde 1-3 dk) tek tek çıkış alırlar. ÇIKIŞ noktasında haritasını alır. Tüm hedefleri sırasıyla dolaşır ve VARIŞ noktasına gelir. Parkuru en kısa zamanda bitiren ilk sırayı alır” (Karaca 2010, s.1).

2.5.2 Oryantiring Sporunun Tarihsel Gelişimi

Binlerce insanın aynı anda doğa ile baş başa yapabilecekleri nadir sporlardan biri olan Oryantiring gelişmiş ülkelerde yüzyıllardır yapılmakta olup ülkemizde yeni gelişen bir spor dalıdır (Ateş 2007).

2.5.2.1 Oryantiring Sporunun Dünyadaki Gelişimi

Oryantiring sporu ilk olarak 1890 yılında İsveç'te ortaya çıkmış, ilk resmi müsabaka 1895 yılında İlgilere, İsveç ve Norveç'te yapılmış ve 1961 yılında Orientiring Federasyonu (I.O.F) kurulmuş olup bugün 68 ülke IOF üyesidir. 1966'da ilk Dünya Şampiyonası yapılmış olup, 2012 yılında Oryantiring'in Olimpik Spor olması beklenmektedir (Karaca 2010).

2.5.2.2 Türkiye'de Oryantiring Sporunun Gelişimi

Türkiye de ilk defa 1970 yıllarında askeri eğitimlerde kullanılmaya başlanan Oryantiring sporu siviller arasında 1999 yılından itibaren yayılmaya başlamıştır.

Oryantiring Sporunu başlangıçta doğa sporu olarak ortaya çıkmış olup, rekreasyon ve turizm etkinliği çerçevesinde her türlü doğal ve kültürel mekanlarda yapılabilecek bir spor dalı olarak yaygınlaşmaktadır (Özaltın ve Gül, 2006).

Türkiye Oryantiring Federasyon Başkanı Genç, 2002 yılından beri faaliyet gösteren federasyonlarının gerek malzeme gerekse bilgi, yönünden verdiği desteğin sürdüğünü bundan sonra da aynı heves ve heyecanla sürdürmeye devam edeceğini söylemektedir (Karaca 2010, s.1). Genç, malzeme desteği yanında verilen eğitim ve gelişim seminerleri, yurtiçi ve yurtdışı antrenman kampları ile hem sporcu ve antrenörleri hem de haritacı ve hakemleri eğitim yönünden de desteklemeye çalıştıklarını söylemiştir (Karaca 2010).

2.5.2.3 Bursa'da Oryantiring Sporunu örneği

Bursa Osmangazi Belediyesi bünyesinde bulunan OBAM Engelli Merkezi'ndeki engellilerden 12 engelli oryantiring sporu yapmaktadır. Merkezin Birim Sorumlusu aynı zamanda Bursa Oryantiring İl Temsilcisi olup şampiyonalarda dereceleri olan lisanslı bir oryantiring sporcusudur. Kendisine bu sporun engellilerin sosyalleşmesinde rolü ile ilgili soruyu yönelttiğimiz sözlü görüşmede daha önce intihara kalkışmış bir engellinin Oryantiring sporu ile hayata bağlandığı ve şu an çok mutlu bir birey olarak hayatını

sürdüdüğünü aktarmıştır. Bursa Soğanlı Botanik parkında Oryantiring Yarışmaları için Parkurlar belirlenip, Oryantiring haritaları çizilmiş olup hem antrenman hem de yarış parkuru olarak kullanılmaktadır. Parkur haritaları OCAD programı ile çizilmektedir. Türkiye’de oryantiringle ilgili resmi çalışmalar ilk olarak Osmangazi Belediyesi’nde yapılmıştır. OBAM’dan resmi olarak yarışmalara katılan Oryantiring Sporucusu sayısı 12’dir. Ayrıca Bursa’daki Kültür Park’ın da haritalarının çizilmesi çalışmaları devam etmektedir (Öztürk, sözlü görüşme).

Ek A-4’te Soğanlı Botanik Parkı Parkurlarından birinin haritası görülmektedir.

2.5.3 Oryantiring Sporunun engellilerle İlişkisi

Oryantiring sporu diğer spor dallarının aksine belli bir mekan şartı gerektirmemektedir. Engellinin tekerlekli sandalye, koltuk değneği gibi yardımcı ekipmanlarla gidebileceği mekanlar parkur olarak düzenlenebilir. Buradaki en önemli nokta engellinin yarışma esnasında hareket desteği sağlayacak partnerle birlikte yarışmaya katılabilesidir. Ek A-5’te ise Patika Oryantiringi parkur haritası görülmektedir.

2.5.4 Oryantiringin Faydaları Nelerdir?

“Oryantiring, fiziki olduğu kadar zihni de çalıştıran son derece sağlıklı ve zeka gerektiren bir spordur. Sadece fiziğinizi geliştirmekle kalmaz ek olarak baskı ve stres altındayken bağımsız olarak düşünme ve zorlukları çözme yeteneğinizi de geliştirir (Karaca 2010, s.2).

“Oryantiring bir öğrenci sporudur. Çünkü öğrencilerin mantıklı düşünme ve problemleri bağımsız olarak analiz edip çözme yeteneğini geliştirir” (Karaca 2010, s.2).

“Oryantiring seçkin bir spordur, çünkü meydan okumalarla doludur. Hedefe en kısa zamanda ulaşmak için cesur olmalı, bacaklarınızı ve beyninizi kullanmalısınız” (Karaca 2010, s.2).

Oryantiring sporu etkin bir sosyalleşme aracıdır.

“Oryantiring bir aile sporudur. Ailenin üyeleri hafta sonunda oryantiring yaparak stres atabilir, eğlenebilir ve iyi vakit geçirebilirler” (Karaca 2010, s.2).

“Yetenek sporu olarak önemli bir sivil ve askeri spor dalıdır ve bir rekabet sporu olarak da Dünya Şampiyonaları olan etkili bir spordur” (Karaca 2010, s.2).

“Oryantiring size heyecan verici ve rekabetçi insan yaşamını sunan hazine avcılığı benzeri bir spordur” (Karaca 2010, s.2).

“Oryantiring sosyal bir spordur. Orada insanlar yaş, cinsiyet, etnik ve kültürel köken ve sosyal statüden bağımsız olarak tanışır, iletişim kurarlar ve beraberce hayattan zevk alırlar” (Karaca 2010, s.2).

“Oryantiring ucuz bir beden sporudur. Orada sadece iyi bir harita ve pusulaya ihtiyacınız olur. Herhangi bir spor kıyafeti ve spor ayakkabısı giyebilirsiniz. Yetenekleriniz geliştikçe profesyonel oryantiring malzemeleri kullanabilirsiniz” (Karaca 2010, s.2).

“Özet olarak Oryantiring kadın, erkek, genç, yaşlı, acemi ya da tecrübeli, zengin yada fakir dünyanın her yanında her türden insanın katılmak için ilgisini çekecek bir spordur” (Karaca 2010, s.2).

2.5.5 Oryantiring Çeşitleri

Oryantiring Sporü: Koşarak Oryantiring, Kayakla Oryantiring, Bisikletle Oryantiring ve Patika Oryantiringi olarak yapılmaktadır.

Koşarak Oryantiringde herhangi bir işaretli rota olmayıp, sporcunun hızlı bir şekilde koşarken muhakeme yeteneğini kullanıp, harita ve pusula ile yön tayini yapması gereken bir oryantiring çeşidi olup vücut dayanıklılığı ve hızlı koşma gerektirmesi nedeniyle engelliler için tercih edilmemektedir.

Kayakla Oryantiring genellikle kış sezonunda kayak ekipmanları, harita ve pusula kullanılarak yapılmakta olup, harita okuma becerilerinin kayak becerileri ile

birleştirildiği hem fiziksel hem de zihinsel çok üst düzey antrenman gerektirdiğinden engelliler açısından yapılabilirliği çok uzak görünmektedir.

Bisikletle Oryantiring, bisiklet, harita ve pusula kullanılarak yapılmakta olup dayanıklılık, rota seçimi, harita hafızasının yanında hızlı hareket becerisi gerektirme olup engelliler açısından uygulanabilir değildir.

Patika (Engelli) oryantiringi yürüyerek, tekerlekli sandalye, koltuk değnekleri vb. kullanılarak fiziksel engeli olan ve olmayan tüm katılımcıların aynı kurallarla ve eşit biçimde yarış yapılabilmesinden dolayı engellilerin rahatlıkla yapabildiği bir oryantiring çeşididir.

2.5.5.1 Patika (Bedensel Engelliler) Oryantiringi Yarışmalarının Ana Hatları

2.5.5.1.1 Genel özellikler

Patika Oryantiringi, bedensel engelliler tarafından tekerlekli sandalye ile veya yürüyerek yapılır. Araziyi katetme, hedefleri bulma ve değerlendirme yönünden diğer oryantiring türlerinden (koşarak, kayakla ve bisikletle oryantiring) farklıdır. Genel özellikler aşağıda belirtilmiştir:

- 1- Haritada hedef çemberinin içinde kalan bölge, sporcu güzergahtan ayrılmadan kolaylıkla görebileceği konumdadır. Hedef çemberi içinde kalan bölgeye arazide A, B, C, D, E harfleriyle gösterilen 5 ayrı hedef bayrağı asılır. Bu bayraklardan yalnızca biri, hedef noktasını doğru olarak göstermektedir. Sporcu bu 5 bayraktan hangisinin hedef noktasını gösterdiğini belirler ve pasaportuna işler. Bu 5 hedeften hiçbirinin doğru olmadığı da mümkündür. Sporcu bu durumda Hiçbiri / Sıfır seçeneğini işaretleyecektir.
- 2- Parkurda ayrıca, karar verme süresinin tutulduğu “sürelili hedefler” bulunur. Bu hedefler sporcuya çıkışta verilen harita üzerinde işaretli değildir. Bu hedeflere gelindiğinde sporcuya sadece bu bölgeyi gösteren bir harita verilir ve karar için geçirdiği süre kaydedilir.
- 3- Genel değerlendirme, süreye değil, puan hesabına dayalıdır.

- a. Parkur planlayıcı, her hedef için 3 dakika, kat edilecek her 100 metre için de 3 dakika hesabıyla bir parkur tamamlama azami süresi belirleyecektir. Eğim, hava koşulları, güzergah zemini gibi etmenler göz önüne alınarak bu süre Tertip Kurulu tarafından artırılabilir. Parkur tamamlama azami süresi katılımcılara yarışma başlamadan açıklanır.
- b. Parkuru süresi içinde tamamlayamayan yarışmacı geç geldiği her 5 dakika için 1 puan kaybeder. Parkuru süresi içinde tamamlayan sporcu için zaman, kazanmasını etkileyen bir faktör değildir.
- c. Her bir doğru saptanmış hedefin değeri 1 puandır.
- d. Süreli hedeflerde 60 saniye içinde verilmiş doğru yanıtın değeri 1 puandır. Süreli hedeflerde her yanlış yanıt için yarışmacının toplam süresine 60 saniye eklenir. 60 saniye içinde doğru yanıt verilemezse sonrasında verilen yanıt sayılmayacağı gibi yarışmacının süresine 120 saniye eklenir.
- e. Yarışmacılar puanlarına göre sıralanır. Aynı puana sahip iki yarışmacı sıralamada aynı dereceye sahip olur, varış sürelerine bakılmaz.

2.5.5.1.2 Harita özellikleri

Patika oryantiringinde arazi, sporcunun tekerlekli sandalye ile veya yürüyerek, gerektiğinde resmi görevlilerden yardım alarak veya almayarak parkuru verilen azami süre içinde tamamlayabileceği nitelikte seçilmelidir.

Haritada kullanılan semboller Koşarak Oryantiring ile aynıdır. Ölçek 1:4000 veya 1:5000 olacaktır.

2.5.5.1.3 Parkur özellikleri

Parkur uzunluğu, çıkış noktasından varışa kadar izlenecek yolun uzunluğu olarak alınır ve 3500 metreyi geçmemelidir. Tırmanma, yol boyu en fazla yüzde14 olacak, bu azami tırmanma da 20 metreyi geçmeyecektir. Yolu dik kesen eğim, hiçbir noktada yüzde 8'i geçmeyecektir.

Tekerlekli sandalyenin rahatlıkla geçemeyeceği derecede dar veya bozuk zeminli patikalar herkese yasak olmalı ve arazide de şeritlerle işaretlenmelidir.

2.5.5.1.4 Hedef noktaları

Hedef noktalarının seçiminde dikkat edilecek unsurlar aşağıda belirtilmiştir:

- a. Hedef noktasını gösteren bayrak, harita üzerinde tam olarak gösterilmiş bir özelliğe asılmalıdır ve doğru yanıt, tartışmalı olmamalıdır.
- b. Hedef noktası civarında harita, hangi açıdan bakılırsa bakılsın sporcunun arkasında kalan kısım dahil, arazi özelliklerini tam olarak yansıtmalıdır.
- c. Hedef bayrağının seçilerek pasaporta işleneceği “karar noktası” arazide işaretli olmalı, ancak haritada işaretli olmamalıdır. Tekerlekli sandalyede oturan birinin karar noktasından araziye baktığında karar vermesine etki edecek tüm özellikleri açıkça görebilmesi gerekir. Ayağa kalkabilen sporcu avantaj sağlamamalıdır. Karar noktasından itibaren bayrakların bulunduğu bölgeye daha fazla yaklaşılmasını önlemek için şerit çekilmelidir.
- d. Karar noktasından bakıldığında hedef bayraklarının tümü en az üçte bir oranında görünür olmalıdır.
- e. İki hedef bölgesi birbirine yakın olup birinin hedef bayraklarının diğerinin karar noktasından görünüyorsa olması durumunda iki bölgeyi birbirinden ayırmak üzere araziye şerit çekilmelidir.
- f. Hedef bayraklarının A’den E’ye işaretlemesi, derinlik farkı gözetilmeksizin soldan sağa doğru yapılır. Bayrakların tümü eşit yükseklikte (yerden 50 cm) asılmış olmalıdır.

Şekil 2.1: Patika Oryantiringi yarışmasından bir görünüm

Kaynak: <http://maceraakademisi.com>, Erişim tarihi: [15.03.2012].

Şekil 2.2: Patika Oryantiringi hedef yerleşimine bir örnek

Kaynak: http://o-tr.geven.net/docs/bilgi/belge_bankasi.php Erişim tarihi: [15.03.2012].

Hassas yön bulma becerisini uygularken ilerleme hızı dikkate alınmaz.

Klasmanlar bay/bayan olarak değil, tecrübe seviyelerine göre yapılır. Katılımcı katılacağı zorluk seviyesine kendi karar verir. Zorluk seviyeleri, kişinin ne kadar “engelli” olduğuna göre ayarlanmaz. Hareket kabiliyeti ve hızı değerlendirmeye alınmaz.

Katılımcılar hep patikaları takip ederler. Patikalar, tekerlekli sandalyelerin ilerleyebileceği patikalar olarak seçilir. Tekerlekli sandalye, baston ve yürüme değnekleri kullanan ile kalıcı olarak hareket engeli bulunan katılımcılar beraber yarışır.

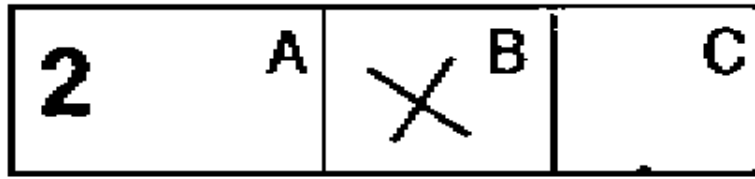
Acemi parkurları dışında, katılımcılar çoktan seçmeli hedef alanlarında doğru kararı vererek puan toplamaya çalışırlar.

Önceden belirlenmiş seyir noktasına ulaşan katılımcı karşısında bir çok kontrol hedefi (bayrak) görür.

-Bunlardan sadece bir tanesi onun elindeki haritada hassas olarak belirtilmiş yerdedir.

-Kontrol kağıdındaki uygun kutuyu zımbalayarak seçimini yapar (A,B veya C).

Şekil 2.3: Patika Oryantiringi hedef işaretlemesine bir örnek

a- Parkurun zorluğu arasından seçilecek kontrol hedefi sayısını arttırılarak ayarlanır.

Hedef, patikanın üzerindeki seyir alanından rahatça görülebilir. Ancak patikadan çıkıp hedeflere yaklaşmak kesinlikle yasaktır. Bu kural sayesinde katılımcıların fiziksel engel durumu haksız avantaj oluşturmaz.

Gerekli tek özel ekipman pusuladır.

Şekil 2.4: Patika Oryantiringi farklı bir mekanda hedef yerleşimine bir örnek

Kaynak: http://o-tr.geven.net/docs/bilgi/belge_bankasi.php Erişim tarihi: [15.03.2012].

Şekil 2.5: Patika Oryantiringi farklı bir mekanda bir örnek

Kaynak: <http://www.oryantiring.org/turkce> Erişim Tarihi [05.06.2012].

Katılımcılar fiziksel destek alabilirler:

b- Sandalyenin hareketi, Harita ve pusulanın kullanımı, Kontrol kartının işaretlenmesi

Motorlu sandalye kullanmak serbesttir (içten yanmalı motorlular hariç)

Şekil 2.6: Patika Oryantiringi yarışmacı ve eskort

Kaynak: http://o-tr.geven.net/docs/bilgi/belge_bankasi.php Erişim tarihi: [15.03.2012].

Ancak, eskortlar ASLA karar verme aşamasına katılmaz ve karışmaz. Fiziksel destekte sınırlama yoktur, ama hedef seçimi ile ilgili öneri veya görüş belirtmek kesinlikle yasaktır. Ciddi yarışmalarda eskortlar tanımadıkları yarışmacılarla eşleşecek şekilde dağıtılır ki yardım etme sebepleri olmasın.

Değerlendirme için doğru tanımlanan kontrol alanlarının sayısı toplanır. Bu yöntemde birçok katılımcı aynı puanı alabileceği için noktalardan 1-2 tanesi **sürelili** olarak düzenlenir.

Parkurun toplam zamanı önemli değildir; ama bir “**sürelili kontrol noktasında**” yarışmacıya sadece o noktayı gösteren kullanılmamış bir harita verilerek zaman tutulur.

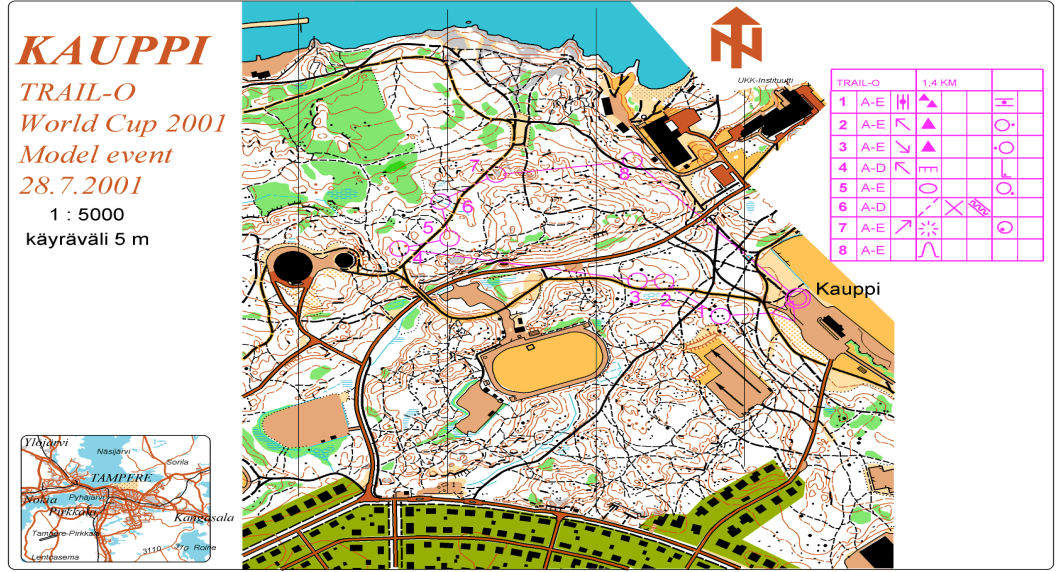
Şekil 2.7: Patika Oryantiringi harita, parkur ve yüzey görünüm

Kaynak: <https://www.orienteering.org>, Erişim tarihi: [15.03.2012]

Kayıt edilen zaman sadece A'daki karar süresidir, A'dan B'ye gidiş zamanı tutulmaz. Karar verme zamanı daha az olan, doğru nokta belirleme puanı aynı olan yarışmacıların üzerinde bir dereceye sahip olur.

Şekil 2.8: Patika Oryantiringi parkuruna bir örnek

Kaynak: <https://www.orienteering.org>, Erişim tarihi: [15.03.2012].

Bütün noktalar, patıkada oturarak ilerleyen birisinin rahatlıkla görebileceği şekilde yerleştirilir.

Şekil 2.9: Patika Oryantiringi ormanlık alandaki bir parkurda hedeflerin yerleşimi

Kaynak: <http://www.oryantiring.org/turkce> Erişim Tarihi [05.06.2012].

Şekil 2.10: Patika Oryantiringi hedef arayan yarışmacılardan bir görünüm

Kaynak: <http://www.oryantiring.org/turkce> Erişim Tarihi [05.06.2012].

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1 Araştırma Modeli

Oryantiring sporunun engellilerin sosyalleşmelerindeki etkilerinin betimlenmesi ile bu sorunlara ilişkin çözüm önerilerinin üzerinde durulacaktır. Araştırmanın modeliyle “oryantiring sporu yapan ve yapmayan engellilerin sosyalleşmelerinde sporun etkisi” yaklaşım farklılıkları ortaya çıkarılacaktır. Hedefe yönelik ele alınan değişkenler açısından, iki grup arasında anlamlı farklılıklar olup-olmadığının belirlenmesine yönelik karşılaştırmalı betimsel bir çözümlenmeye girişilecektir.

3.2.Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evresel kümesini Bursa İlinde yaşayan, Oryantiring sporu ve diğer sporları yapan engelliler oluşturmaktadır.

Örneklem grubu, evresel kümeyi temsil edebilecek şekilde belirlenmiştir. Oryantiring sporu yapan engellilerin hepsi Bursa Osmangazi Belediyesi Obam Engelli Merkezi’ndeki engellilerden seçilmiş, diğer sporları yapan engelliler ise Obam Engelli Merkezi, Mustafakemalpaşa İrem Rehabilitasyon Merkezi, Mustafakemalpaşa Emine Örnek Rehabilitasyon Merkezi’ndeki engellilerden örneklem yolu ile seçilmiştir.

Örneklemimiz 12 (yüzde 37,5) Oryantiring sporu yapan ve 20 (yüzde 62.5) diğer spor dallarından birini yapan engellilerden oluşmaktadır. Bunların 21 (%65,6)’sı erkek, 11 (yüzde 34,4)’i de bayan engellilerden oluşmaktadır. Ülkemizde tanınma süreci devam eden Oryantiring sporunu Bursa gibi nüfusu 2,5 milyon üzerinde olan bir ilde yapan engelli sayısı 12 kişi olup bu kişilere Bursa Oryantiring İl Temsilcisi ve Osmangazi Obam Engelli Merkezi Sorumlusu Sayın Emine Öztürk vasıtasıyla ulaşılmıştır.

3.4 Veri Toplama Aracı

Veri toplamak amacıyla anket formu oluşturulmuştur. Bu formda engellilerin, demografik özellikleri, engellilik durum ve düzeyleri, sosyal yaşam özellikleri, spor (oryantiring ve diğer) yapma durumları, oryantiring ve diğer sporların engelliler üzerine bıraktığı etki ile sosyalleşmelerine olan etkilerini araştırmak amacıyla oluşturulmuştur.

3.4. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde iki yöntem kullanılmıştır. Kişisel bilgilerin yorumlanmasında frekans sıralamaları yapılarak yüzde (%) tekniği kullanılmıştır. Uygulamalarla ilgili istatistik analizler, IBM SPSS Statistics 20 programı ile yapılmıştır. Ki-Kare Bağımsızlık Testi kullanılmıştır.

Yapılan analiz sonuçlarına göre uygulanan anketin güvenilirliği $\alpha = 0,839$ çıkmıştır.

4. BULGULAR

Bulgular bölümünde Bursa İli'nde yaşayan 32 engelli üzerinde yapılan ankette elde edilen verilerin sunumu ve değerlendirmesine yer verilecektir.

Uygulanan anketlerin analiz sonuçları aşağıdaki tablolarda görülmektedir.

Tablo 4.1: Engellilerin eğitim durumuna göre dağılımları

	11. ORYANTİRİNG SPORU YAPIYOR MUSUNUZ?		TOPLAM
	EVET	HAYIR	
OKUR-YAZAR DEĞİL	0 %0	7 %100	7 %100
İLKOKUL MEZUNU	3 %25	9 %75	12 %100
ORTAOKUL MEZUNU	1 %50	1 %50	2 %100
LİSE MEZUNU	5 %83,33	1 %16,67	6 %100
ÜNİVERSİTE MEZUNU	1 %50	1 %50	2 %100
OKUR-YAZAR	2 %66,67	1 %33,33	3 %100
TOPLAM	12 %37,5	20 %62,5	32 %100

Tablo 4.1'de oryantiring sporu yapan ve diğer sporları yapan engellilerin eğitim durumuna göre dağılımı görülmektedir. Oryantiring Sporunu yapan 12 engelli içerisinde okur-yazar olmayanların bulunmadığı, İlkokul mezunu 3 kişi, ortaokul mezunu 1 kişi, üniversite mezunu 1 kişi, okur yazar 2 kişi olduğu, lise mezunu ise 5 kişi olduğu görülmektedir. Diğer sporları yapan 20 engelli içerisinde okur-yazar 7 kişi, ilkokul mezunu 9 kişi, orta okul mezunu 1 kişi, okur yazar 1 kişi, lise mezunu 1 kişi görülmektedir. Üniversite mezunu 1 kişi olduğu görülmektedir.

Tablo 4.2: Engellilerin yardımcı ekipman kullanma durumlarına göre dağılımları

YARDIMCI EKİPMAN KULLANMA

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
KULLANMIYORUM	15	46,9	46,9	46,9
PROTEZ	1	3,1	3,1	50,0
TEKERLEKLİ SANDALYE	14	43,8	43,8	93,8
KOLTUK DEĞNEĞİ	2	6,3	6,3	100,0
TOPLAM	32	100,0	100,0	

Tablo 4.2’de engellilerin yüzde 46,9’unun yardımcı ekipman kullanmadığı, yüzde 3,1’inin protez kullandığı, yüzde 43,8’inin tekerlekli sandalye kullandığı ve yüzde 6,3’ünün koltuk değneği kullandığı görülmektedir.

Tablo 4.3: Engellilerin engellilik sürelerine göre dağılımları

NE KADAR SÜREDİR ENGELLİSİNİZ

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
DOĞUŞTAN	23	71,9	71,9	71,9
0-2 YIL	2	6,3	6,3	78,1
3-5 YIL	1	3,1	3,1	81,3
6-8 YIL	1	3,1	3,1	84,4
9 YIL VE ÜZERİ	5	15,6	15,6	100,0
TOPLAM	32	100,0	100,0	

Tablo 4.3’te engellilerin yüzde 71,9’unun doğuştan engelli olduğu, yüzde 6,3’ünün 0-2 yıl, yüzde 3,1’inin 3-5 yıl, yüzde 3,1’inin 6-8 yıl ve yüzde 15,6’sının ise 9 yıl ve daha fazla süredir engelli olduğu görülmektedir.

Tablo 4.4: Engellilerin çok katlı binalara çıkmada zorlanma durumlarına göre dağılımları

ÇOK KATLI BİNALARA ÇIKMAK

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
HİÇ ZORLANMAM	11	34,4	34,4	34,4
BİRAZ ZORLANIRIM	8	25,0	25,0	59,4
ÇOK ZORLANIRIM	13	40,6	40,6	100,0
TOPLAM	32	100,0	100,0	

Tablo 4.4'te engellilerin çok katlı binalara çıkarken yüzde 34,4'ünün hiç zorlanmadığı, yüzde 25'inin biraz zorlandığı, yüzde 40,6'sının ise çok zorlandığı görülmektedir.

Tablo 4.5: Engellilerin kaldırımda yürümede zorlanma durumlarına göre dağılımları

KALDIRIMDA YÜRÜMEK

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
HİÇ ZORLANMAM	12	37,5	37,5	37,5
BİRAZ ZORLANIRIM	12	37,5	37,5	75,0
ÇOK ZORLANIRIM	8	25,0	25,0	100,0
TOPLAM	32	100,0	100,0	

Tablo 4.5'te engellilerin kaldırımda yürümede yüzde 37,5'inin hiç zorlanmadığı, yüzde 37,5'inin biraz zorlandığı, yüzde 25'inin ise çok zorlandığı görülmektedir.

Tablo 4.6: Engellilerin toplu taşıma araçlarına binmede zorlanma durumlarına göre dağılımları

TOPLU TAŞIMA ARAÇLARINA BİNMEK				
	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
HİÇ ZORLANMAM	9	28,1	28,1	28,1
BİRAZ ZORLANIRIM	11	34,4	34,4	62,5
ÇOK ZORLANIRIM	12	37,5	37,5	100,0
TOPLAM	32	100,0	100,0	

Tablo 4.6’da engellilerin toplu taşıma araçlarına binmede yüzde 28,1’inin hiç zorlanmadığı, yüzde 34,4’ünün biraz zorlandığı, yüzde 37,5’inin ise çok zorlandığı görülmektedir.

Tablo 4.7: Engellilerin trafikte karşıdan karşıya geçmede zorlanma durumlarına göre dağılımları

TRAFİKTE KARŞIDAN KARŞIYA GEÇMEK				
	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
HİÇ ZORLANMAM	10	31,3	31,3	31,3
BİRAZ ZORLANIRIM	16	50,0	50,0	81,3
ÇOK ZORLANIRIM	6	18,8	18,8	100,0
TOPLAM	32	100,0	100,0	

Tablo 4.7’de trafikte karşıdan karşıya geçmede yüzde 31,3’ünün hiç zorlanmadığı, yüzde 50’sinin biraz zorlandığı, yüzde 18,8’inin ise çok zorlandığı görülmektedir.

Tablo 4.8: Engellilerin spor sahalarına ve salonlara gitmede zorlanma durumlarına göre dağılımları

SPOR SAHALARINA VE SALONLARA GİTMEK				
	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
HİÇ ZORLANMAM	11	34,4	34,4	34,4
BİRAZ ZORLANIRIM	14	43,8	43,8	78,1
ÇOK ZORLANIRIM	7	21,9	21,9	100,0
TOPLAM	32	100,0	100,0	

Tablo 4.8’de engellilerin spor sahalarına ve salonlara gitmede yüzde 34,4’ünün hiç zorlanmadığı, yüzde 43,8’inin biraz zorlandığı, yüzde 21,9’ unun ise çok zorlandığı görülmektedir.

Tablo 4.9: Engellilerin oryantiring sporu yapma durumlarına göre dağılımları

ORYANTİRİNG SPORU YAPIYOR MUSUNUZ?				
	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
EVET	12	37,5	37,5	37,5
HAYIR	20	62,5	62,5	100,0
Total	32	100,0	100,0	

Tablo 4.9’de engellilerin yüzde 37,5’inin Oryantiring sporu yaptığı, yüzde 62,5’inin ise diğer spor dallarını yaptığı görülmektedir.

Tablo 4.10: Engellilerin dernek veya değişik sosyal topluluklar içinde çalışma durumuna göre dağılımları

ORYANTİRİNG SPORU YAPIYOR MUSUNUZ? DERNEK VEYA SOSYAL TOPLULUK İÇİNDE ÇALIŞIYOR MUSUNUZ?

	DERNEK VEYA SOSYAL TOPLULUK İÇİNDE ÇALIŞIYOR MUSUNUZ?			TOPLAM
	EVET		HAYIR	
11. ORYANTİRİNG SPORU YAPIYOR MUSUNUZ?	EVET	5 %41,67	7 %58,33	12
	HAYIR	4 %20	16 %80	20
	TOPLAM	9	23	32

Tablo 4.10’da Oryantiring sporu yapan engellilerin yüzde 41,67’si dernek veya değişik sosyal topluluklar içinde çalıştığı diğer sporları yapanların ise yüzde 20’sinin dernek veya değişik sosyal topluluklar içinde çalıştığı görülmektedir. Aşağıdaki ki-kare testine bakıldığında ilişkinin anlamlı çıktığı görülmektedir.

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	1,742 ^a	1	,187		
Continuity Correction ^b	,835	1	,361		
Likelihood Ratio	1,708	1	,191		
Fisher's Exact Test				,240	,180
Linear-by-Linear Association	1,687	1	,194		
N of Valid Cases	32				

a. 1 cells (25,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 3,38.

b. Computed only for a 2x2 table

Tablo 4.11: Engellilerin spor yapma sürelerine göre dağılımları

NE KADAR SIKLIKLA SPOR YAPIYORSUNUZ?				
	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
HİÇ YAPMIYORUM	4	12,5	12,5	12,5
6 AYDA 1 , 2 KEZ	6	18,8	18,8	31,3
AYDA 1-2 KEZ	7	21,9	21,9	53,1
HAFTADA 1-2 KEZ	12	37,5	37,5	90,6
GÜNDE 1-2 KEZ	3	9,4	9,4	100,0
TOPLAM	32	100,0	100,0	

Tablo 11’de engellilerin yüzde 12,5’inin hiç spor yapmadığı, yüzde 18,8’inin 6 ayda 1 veya 2 kez spor yaptığı, yüzde 21,9’unun ayda 1-2 kez, yüzde 37,5’inin haftada 1 kez ve yüzde 9,4’ünün günde 1-2 kez spor yaptığı görülmektedir.

Tablo 4.12: Engellilerin Oryantiring Sporunu veya diğer spor dallarını yapma ve spor yapma sürelerine göre dağılımları

ORYANTİRİNG SPORU YAPIYOR MUSUNUZ? NE KADAR SIKLIKLA SPOR YAPIYORSUNUZ?

	NE KADAR SIKLIKLA SPOR YAPIYORSUNUZ?					Total
	HİÇ YAPMIYORUM	6 AYDA 1-2 KEZ	AYDA 1-2 KEZ	HAFTADA 1-2 KEZ	GÜNDE 1-2 KEZ	
ORYANTİRİNG SPORU YAPIYOR MUSUNUZ? EVET	0	5 %41,67	3 %25	4 %33,3	0	12
HAYIR	4 %20,00	1 %5,00	4 %20,00	8 %40,00	3 %15,00	20
	4	6	7	12	3	32

Tablo 4.12’de Oryantiring sporu yapanların yüzde 41,67’sinin 6 ayda 1-2 kez, yüzde 25’inin ayda 1-2 kez, yüzde 33,3’ünün haftada 1-2 kez spor yaptığı, diğer sporları

yapanların yüzde 20'sinin hiç spor yapmadığı, yüzde 5'inin 6 ayda 1-2 kez, yüzde 20'sinin ayda 1-2 kez, yüzde 40'ının haftada 1-2 kez spor yaptığı görülmektedir. Ki-kare testine bakıldığında Oryantiring sporunun spor yapma sıklığını etkilemediği görülmektedir.

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	4,619 ^a	4	,329
Likelihood Ratio	5,890	4	,208
Linear-by-Linear Association	,859	1	,354
N of Valid Cases	32		

a. 8 cells (80,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,38.

Tablo 4.13: Engellilerin spor yapmayı dinlendirici bulma durumuna göre dağılımları

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
DİNLENDİRİCİ BULUYORUM	9	28,1	100,0	100,0
KATILMIYORUM	23	71,9		
TOPLAM	32	100,0		

Tablo 4.13'te engellilerin yüzde 28,1'inin spor yapmayı dinlendirici bulduğu, yüzde 71,9'unun ise buna katılmadığı görülmektedir.

Tablo 4.14- Oryantiring Sporunu ve diğer spor dallarını yapan engellilerin dinlendirici bulma durumuna göre dağılımları

**ORYANTİRİNG SPORU YAPIYOR MUSUNUZ? DİNLENDİRİCİ
BULUYORUM**

		DİNLENDİRİCİ BULUYORUM		TOPLAM
ORYANTİRİNG SPORU	EVET	2	% 22,2	2
YAPIYOR MUSUNUZ?	HAYIR	7	%77,8	7
	TOPLAM	9	%100	9

Tablo 4.14’te Oryantiring sporu yapan engellilerin yüzde 22,2 ‘sinin dinlendirici bulduğu, Diğer sporları yapan engellilerin ise yüzde 77,8’inin dinlendirici bulduğu görülmektedir.

Tablo 4.15: Engellilerin spor yapmayı eğlenceli ve heyecan verici bulma durumuna göre dağılımları

EĞLENCELİ VE HEYECAN VERİCİ BULUYORUM				
	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
EĞLENCELİ VE HEYECAN VERİCİ BULUYORUM	22	68,8	100,0	100,0
KATILMIYORUM	10	31,3		
TOPLAM	32	100,0		

Tablo 4.15’te engellilerin yüzde 68,8’inin spor yapmayı dinlendirici bulduğu, yüzde 31,3’ünün ise buna katılmadığı görülmektedir.

Tablo 4.16: Oryantiring Sporu’nu ve diğer spor dallarını yapan engellilerin eğlenceli ve heyecan verici bulma durumuna göre dağılımları

ORYANTİRİNG SPORU YAPIYOR MUSUNUZ? EĞLENCELİ VE HEYECAN VERİCİ BULUYORUM

		EĞLENCELİ VE HEYECAN VERİCİ BULUYORUM		TOPLAM
ORYANTİRİNG SPORU YAPIYOR MUSUNUZ?	EVET	11	%50	11
	HAYIR	11	%50	11
	TOPLAM	22	%100	22

Tablo 4.16’de Oryantiring sporu yapan engellilerin yüzde 50 ‘sinin eğlenceli ve heyecan verici bulduğu, diğer sporları yapan engellilerin de yüzde 50’sinin eğlenceli ve heyecan verici bulduğu görülmektedir.

Tablo 4.17: Engellilerin spor yapmayı eğitici bulma durumuna göre dağılımları

EĞİTİCİ BULUYORUM

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
EĞİTİCİ BULUYORUM	18	56,3	100,0	100,0
KATILMIYORUM	14	43,8		
TOPLAM	32	100,0		

Tablo 4.17’de engellilerin yüzde 56,3’ünün spor yapmayı eğitici bulduğu, yüzde 43,8’inin ise buna katılmadığı görülmektedir.

Tablo 4.18: Oryantiring Sporu’nu ve diğer spor dallarını yapan engellilerin eğitici bulma durumuna göre dağılımları

ORYANTİRİNG SPORU YAPIYOR MUSUNUZ? EĞİTİCİ BULUYORUM

		EĞİTİCİ BULUYORUM		TOPLAM
ORYANTİRİNG SPORU YAPIYOR MUSUNUZ?	EVET	11	%61,11	11
	HAYIR	7	%38,89	7
TOPLAM		18	%100	18

Tablo 4.18’de Oryantiring Sporu yapan engellilerin yüzde 61,11 ‘inin eğitici bulduğu, diğer sporları yapan engellilerin ise yüzde 38,89’unun eğitici bulduğu görülmektedir.

Tablo 4.19: Engellilerin sporun sağlıklarına etki yapma durumuna göre dağılımları

SAĞLIĞIMA ÖNEMLİ ETKİ YAPIYOR

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
SAĞLIĞIMA ÖNEMLİ ETKİ YAPIYOR	15	46,9	100,0	100,0
KATILMIYORUM	17	53,1		
TOPLAM	32	100,0		

Tablo 4.19’da engellilerin yüzde 46,9’unun sporun sağlığına önemli etki yaptığını düşündüğü yüzde 53,1’inin ise buna katılmadığı görülmektedir.

Tablo 4.20: Oryantiring Sporu'nu ve diğer spor dallarını yapan engellilerin sağlıklarına etki yapma durumuna göre dağılımları

ORYANTİRİNG SPORU YAPIYOR MUSUNUZ? SAĞLIĞIMA ÖNEMLİ ETKİ YAPIYOR

		SAĞLIĞIMA ÖNEMLİ ETKİ YAPIYOR	TOPLAM
ORYANTİRİNG SPORU	EVET	3 %20	3
YAPIYOR MUSUNUZ?	HAYIR	12 %80	12
TOPLAM		15 %100	15

Tablo 4.20'de oryantiring sporu yapan engellilerin yüzde 20 'sinin sporun sağlığına önemli etki yaptığını düşündüğü, diğer sporları yapan engellilerin ise yüzde 80'inin sporun sağlığına önemli etki yaptığını düşündüğü görülmektedir.

Tablo 4.21: Engellilerin sporun karşılaşılan güçlükleri aşmada etki yapma durumuna göre dağılımları

KARŞILAŞTIĞINIZ GÜÇLÜKLERİ AŞMADA SPORUN ETKİSİ OLDU MU?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
EVET	23	71,9	71,9	71,9
HAYIR	9	28,1	28,1	100,0
TOPLAM	32	100,0	100,0	

Tablo 4.21'de engellilerin yüzde 71,9'unun sporun karşılaşılan güçlükleri aşmada etkili olduğunu düşündüğü yüzde 28,1'inin ise buna katılmadığı görülmektedir.

Tablo 4.22: Oryantiring Sporunu ve diğer spor dallarını yapan engellilerin sağlıklarına etki yapma durumuna göre dağılımları

ORYANTİRİNG SPORU YAPIYOR MUSUNUZ? KARŞILAŞTIĞINIZ GÜÇLÜKLERİ AŞMADA ORYANTRİNG SPORUNUN ETKİSİ OLDU MU?

		KARŞILAŞTIĞINIZ GÜÇLÜKLERİ AŞMADA ORYANTRİNG SPORUNUN ETKİSİ OLDU MU?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
11. ORYANTİRİNG SPORU YAPIYOR MUSUNUZ?	EVET	9 %75	3 %25	12 %100
	HAYIR	14 %70	6 %30	20 %100
	TOPLAM	23	9	32

Tablo 4.22’de Oryantiring Sporunu yapan engellilerin yüzde 75’inin sporun karşılaşılan güçlükleri aşmada etkili olduğunu düşündüğü, yüzde 25’inin ise buna katılmadığı, diğer sporları yapan engellilerin ise yüzde 70’inin sporun karşılaşılan güçlükleri aşmada etkili olduğunu düşündüğü, yüzde 30’unun ise buna katılmadığı görülmektedir.

Tablo 4.23: Spor yapmanın engellilerin ailelerinde engellilere karşı farklı bir ilgi oluşturma durumuna göre dağılımları

SPOR YAPMAKLA AİLENİZDE SİZE KARŞI FARKLI BİR İLGI OLDU MU?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
EVET	16	50,0	50,0	50,0
HAYIR	16	50,0	50,0	100,0
TOPLAM	32	100,0	100,0	

Tablo 4.23’te engellilerin yüzde 50’sinin sporun ailelerinde kendilerine karşı farklı bir ilgi oluşturmada etkili olduğunu düşündüğü yüzde 50’sinin ise buna katılmadığı görülmektedir.

Tablo 4.24: Oryantiring Sporunu ve diğer spor dallarını yapan engellilerin ailelerinde engellilere karşı farklı bir ilgi oluşturma durumuna göre dağılımları

ORYANTİRİNG SPORU YAPIYOR MUSUNUZ? SPOR YAPMAKLA AİLENİZDE SİZE KARŞI FARKLI BİR İLGİ OLDU MU?

		15. ORYANTİRİNG SPORU YAPMAKLA AİLENİZDE SİZE KARŞI FARKLI BİR İLGİ OLDU MU?				TOPLAM
		EVET		HAYIR		
11. ORYANTİRİNG SPORU YAPIYOR MUSUNUZ?	EVET	9	%75	3	%25	12 %100
	HAYIR	7	%35	13	%65	20 %100
	TOPLAM	16		16		32

Tablo 4.24'te oryantiring sporu yapan engellilerin yüzde 75'inin sporun ailelerinde kendilerine karşı farklı bir ilgi oluşturmada etkili olduğunu düşündüğü, yüzde 25'inin ise buna katılmadığı görülmektedir. Diğer sporları yapan engellilerin ise yüzde 37'inin sporun ailelerinde kendilerine karşı farklı bir ilgi oluşturmada etkili olduğunu düşündüğü, yüzde 65'inin ise buna katılmadığı görülmektedir.

Ki-kare testinde Oryantiring sporu yapanlarının ailelerinin de onlara farklı bir ilgi duyduğu anlaşılmaktadır.

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	4,800 ^a	1	,028		
Continuity Correction ^b	3,333	1	,068		
Likelihood Ratio	4,968	1	,026		
Fisher's Exact Test				,066	,033
Linear-by-Linear Association	4,650	1	,031		
N of Valid Cases	32				

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 6,00.

b. Computed only for a 2x2 table

Tablo 4.25: Spor yapmanın engellilerin sosyal çevrelerinde engellilere karşı farklı bir ilgi oluşturma durumuna göre dağılımları

SPOR YAPMAKLA SOSYAL ÇEVRENİZDE SİZE KARŞI FARKLI BİR İLGI OLDU MU?				
	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
EVET	20	62,5	62,5	62,5
HAYIR	12	37,5	37,5	100,0
TOPLAM	32	100,0	100,0	

Tablo 4.25'te engellilerin yüzde 62,5'inin sporun sosyal çevrelerinde kendilerine karşı farklı bir ilgi oluşturmada etkili olduğunu düşündüğü yüzde 37,5'inin ise buna katılmadığı görülmektedir.

Tablo 4.26: Oryantiring Sporunu ve diğer spor dallarını yapan engellilerin sosyal çevrelerinde engellilere karşı farklı bir ilgi oluşturma durumuna göre dağılımları

ORYANTİRİNG SPORU YAPIYOR MUSUNUZ? SPOR YAPMAKLA SOSYAL ÇEVRENİZDE SİZE KARŞI FARKLI BİR İLGI OLDU MU?						
		ORYANTRİNG SPORU YAPMAKLA SOSYAL ÇEVRENİZDE SİZE KARŞI FARKLI BİR İLGI OLDU MU?				TOPLAM
		EVET		HAYIR		
11. ORYANTİRİNG SPORU YAPIYOR MUSUNUZ?	EVET	10	%83,33	2	%16,67	12 %100
	HAYIR	10	%50	10	%50	20 %100
	TOPLAM	20		12		32

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	3,556 ^a	1	,059		
Continuity Correction ^b	2,276	1	,131		
Likelihood Ratio	3,801	1	,051		
Fisher's Exact Test				,075	,063
Linear-by-Linear Association	3,444	1	,063		
N of Valid Cases	32				

a. 1 cells (25,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 4,50.

b. Computed only for a 2x2 table

Tablo 4.26’da Oryantiring Sporunu yapan engellilerin yüzde 83,33’ünün sporun sosyal çevrelerinde kendilerine karşı farklı bir ilgi oluşturmada etkili olduğunu düşündüğü, yüzde 16,67’inin ise buna katılmadığı görülmektedir. Diğer sporları yapan engellilerin ise yüzde 50’sinin sporun sosyal çevrelerinde kendilerine karşı farklı bir ilgi oluşturmada etkili olduğunu düşündüğü, yüzde 50’sinin ise buna katılmadığı görülmektedir.

Ki-kare testinde Oryantiring sporunu yapanların sosyal çevrelerinde de onlara karşı farklı bir ilgi oluştuğu görülmektedir.

Tablo 4.27: Engellilerin sporda başarı ve zaferin tadını çıkarma durumuna göre dağılımları

SPORDA BAŞARI VE ZAFERİN TADINI ÇIKARIR MISINIZ?				
	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
EVET	28	87,5	87,5	87,5
HAYIR	4	12,5	12,5	100,0
TOPLAM	32	100,0	100,0	

Tablo 4.27’de engellilerin yüzde 87,5’inin sporda başarı ve zaferin tadını çıkardığını düşündüğü yüzde 12,5’inin ise buna katılmadığı görülmektedir.

Tablo 4.28: Oryantiring Sporu’nu ve diğer spor dallarını yapan engellilerin sporda başarı ve zaferin tadını çıkarma durumuna göre dağılımları

ORYANTİRİNG SPORU YAPIYOR MUSUNUZ? SPORDA BAŞARI VE ZAFERİN TADINI ÇIKARIR MISINIZ?

	SPORDA BAŞARI VE ZAFERİN TADINI ÇIKARIR MISINIZ?				TOPLAM	
	EVET		HAYIR			
ORYANTİRİNG SPORU YAPIYOR MUSUNUZ?	EVET	10	%83,33	2	%16,67	12 %100
	HAYIR	18	%90	2	%10	20 %100
	TOPLAM	28		4		32

Tablo 4.28’de oryantiring sporu yapan engellilerin yüzde 83,33’ünün sporda başarı ve zaferin tadını çıkardığını düşündüğü, yüzde 16,67’sinin ise buna katılmadığı, diğer sporları yapan engellilerin ise yüzde 90’ının sporda başarı ve zaferin tadını çıkardığını düşündüğü, yüzde 10’unun ise buna katılmadığı görülmektedir.

Tablo 4.29- Engellilerin spor yapanlara daha fazla hayranlık ve saygı duyma durumuna göre dağılımları

SPOR YAPANLARA DAHA FAZLA HAYRANLIK VE SAYGI DUYAR MISINIZ?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
EVET	26	81,3	81,3	81,3
HAYIR	6	18,8	18,8	100,0
TOPLAM	32	100,0	100,0	

Tablo 4.29’da engellilerin yüzde 81,3’ünün spor yapanlara daha fazla hayranlık ve saygı duyduğu yüzde 18,8’inin ise buna katılmadığı görülmektedir

Tablo 4.30- Oryantiring Sporunu ve diğer spor dallarını yapan engellilerin spor yapanlara daha fazla hayranlık ve saygı duyma durumuna göre dağılımları

ORYANTİRİNG SPORU YAPIYOR MUSUNUZ? SPOR YAPANLARA DAHA FAZLA HAYRANLIK VE SAYGI DUYAR MISINIZ?

		SPOR YAPANLARA DAHA FAZLA HAYRANLIK VE SAYGI DUYAR MISINIZ?				TOPLAM
		EVET		HAYIR		
ORYANTİRİNG SPORU	EVET	10	%83,33	2	%16,67	12 % 100
YAPIYOR MUSUNUZ?	HAYIR	16	%80	4	%20	20 %100
	TOPLAM	26		6		32

Tablo 4.30’da Oryantiring Sporunu yapan engellilerin yüzde 83,33’ünün spor yapanlara daha fazla hayranlık ve saygı duyduğu, yüzde 16,67’sinin ise buna katılmadığı, diğer sporları yapan engellilerin ise yüzde 80’inin spor yapanlara daha fazla hayranlık ve saygı duyduğu, yüzde 20’sinin ise buna katılmadığı görülmektedir.

Tablo 4.31: Engellilerin bir yarışmaya katılmış olmalarının sosyal yönden güçlenme durumuna göre dağılımları

BİR YARIŞMAYA KATILMIŞ OLMA SİZİ SOSYAL YÖNDEN GÜÇLENDİRİR Mİ?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
EVET	30	93,8	93,8	93,8
HAYIR	2	6,3	6,3	100,0
TOPLAM	32	100,0	100,0	

Tablo 4.31’de engellilerin yüzde 93,8’inin Bir yarışmaya katılmış olmanın kendilerini güçlendirdiğini düşündüğü, yüzde 6,3’ünün ise buna katılmadığı görülmektedir.

Tablo 4.32- Oryantiring Sporunu ve diğer spor dallarını yapan engellilerin bir yarışmaya katılmış olmalarının sosyal yönden güçlenme durumlarına göre dağılımları

ORYANTİRİNG SPORU YAPIYOR MUSUNUZ? BİR YARIŞMAYA KATILMIŞ OLMA SİZİ SOSYAL YÖNDEN GÜÇLENDİRİR Mİ?

		BİR YARIŞMAYA KATILMIŞ OLMA SİZİ SOSYAL YÖNDEN GÜÇLENDİRİR Mİ?				TOPLAM
		EVET		HAYIR		
ORYANTİRİNG SPORU	EVET	12	%100	0	%0	12 %100
YAPIYOR MUSUNUZ?	HAYIR	18	%90	2	%10	20 %100
	TOPLAM	30		2		32

Tablo 4.32’de Oryantiring Sporunu yapan engellilerin yüzde 100’ünün bir yarışmaya katılmış olmanın kendilerini güçlendirdiğini düşündüğü, buna katılmayanların bulunmadığı (yüzde 0), diğer sporları yapan engellilerin ise yüzde 90’ının bir yarışmaya katılmış olmanın kendilerini güçlendirdiğini düşündüğü yüzde 10’unun ise buna katılmadığı görülmektedir.

Tablo 4.33: Takım çalışmasının önemini engellilere göre dağılımları

SİZİN İÇİN TAKIM ÇALIŞMASI NE DERECE ÖNEMLİDİR?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
ÇOK ÖNEMLİ	14	43,8	45,2	45,2
ÖNEMLİ	17	53,1	54,8	100,0
Total	31	96,9	100,0	
FİKRİM YOK	1	3,1		
TOPLAM	32	100,0		

Tablo 4.33’te engellilerin yüzde 43,8’inin takım çalışmasının Çok önemli olduğunu düşündüğü, yüzde 53,1’inin, önemli olduğunu düşündüğü, yüzde 3,1’inin ise fikrinin olmadığı görülmektedir.

Tablo 4.34: Oryantiring Sporu’nu ve diğer spor dallarını yapan engellilerin takım çalışmasının öneminin engellilere göre dağılımları göre dağılımları

ORYANTİRİNG SPORU YAPIYOR MUSUNUZ? SİZİN İÇİN TAKIM ÇALIŞMASI NE DERECE ÖNEMLİDİR?

		SİZİN İÇİN TAKIM ÇALIŞMASI NE DERECE ÖNEMLİDİR?		TOPLAM
		ÇOK ÖNEMLİ	ÖNEMLİ	
ORYANTİRİNG SPORU	EVET	3 %25	9 %75	12 %100
YAPIYOR MUSUNUZ?	HAYIR	11 %55	9 %45	20 %100
	TOPLAM	14	18	32

Tablo 4.34’te Oryantiring Sporu yapan engellilerin yüzde 25’inin takım çalışmasının çok önemli olduğunu düşündüğü, yüzde 75’inin önemli olduğunu düşündüğü, diğer sporları yapan engellilerin ise yüzde 55’inin takım çalışmasının çok önemli olduğunu düşündüğü, yüzde 45’inin önemli olduğunu düşündüğü görülmektedir.

Tablo 4.35: İş bölümü, paylaşma ve dayanışmanın öneminin engellilere göre dağılımları

İŞ BÖLÜMÜ, PAYLAŞMA VE DAYANIŞMA SİZİN İÇİN NE DERECE ÖNEMLİDİR?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
ÇOK ÖNEMLİ	13	40,6	40,6	40,6
ÖNEMLİ	18	56,3	56,3	96,9
ÖNEMSİZ	1	3,1	3,1	100,0
TOPLAM	32	100,0	100,0	

Tablo 4.35’te engellilerin yüzde 40,6’sının iş bölümü, paylaşma ve dayanışmanın çok önemli olduğunu düşündüğü, yüzde 56,3’ünün, önemli olduğunu düşündüğü, yüzde 3,1’inin ise fikrinin olmadığı görülmektedir.

Tablo 4.36: Oryantiring Sporu’nu ve diğer spor dallarını yapan engellilerin iş bölümü, paylaşma ve dayanışmanın önemine göre dağılımları

ORYANTİRİNG SPORU YAPIYOR MUSUNUZ? İŞ BÖLÜMÜ, PAYLAŞMA VE DAYANIŞMA SİZİN İÇİN NE DERECE ÖNEMLİDİR?

		İŞ BÖLÜMÜ, PAYLAŞMA VE DAYANIŞMA SİZİN İÇİN NE DERECE ÖNEMLİDİR?			TOPLAM
		ÇOK ÖNEMLİ	ÖNEMLİ	ÖNEMSİZ	
ORYANTİRİNG SPORU	EYET	2 %16,67	10 %83,33	0 %0	12 %100
YAPIYOR MUSUNUZ?	HAYIR	11 %55	8 %40	1 %1	20 %100
	TOPLAM	13	18	1	32

Tablo 4.36’da Oryantiring Sporu yapan engellilerin yüzde 16,67’sinin iş bölümü, paylaşma ve dayanışmanın çok önemli olduğunu düşündüğü, yüzde 83,33’ünün önemli olduğunu düşündüğü, diğer sporları yapan engellilerin ise yüzde 55’inin iş bölümü, paylaşma ve dayanışmanın çok önemli olduğunu düşündüğü, yüzde 40’ının önemli olduğunu düşündüğü, yüzde 1’inin ise Önemsiz olduğunu düşündüğü görülmektedir.

Tablo 4.37: Spordaki kurallara uygun davranmanın, sosyal yaşamdaki kurallara uygun hareket etmeye etkisinin engellilere göre dağılımları

SPORDAKİ KURALLARA UYGUN DAVRANMA, SOSYAL YAŞAMDAKİ KURALLARA UYGUN HAREKET ETMENİZİ NASIL ETKİLİYOR?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
ÇOK OLUMLU	9	28,1	28,1	28,1
OLUMLU	22	68,8	68,8	96,9
OLUMSUZ	1	3,1	3,1	100,0
TOPLAM	32	100,0	100,0	

Tablo 4.37’de engellilerin yüzde 28,1’inin spordaki kurallara uygun davranmanın, sosyal yaşamdaki kurallara uygun hareket etmelerine etkisinin çok olumlu olduğunu düşündüğü, yüzde 68,8’inin, olumlu olduğunu düşündüğü, yüzde 3,1’inin ise olumsuz olduğunu düşündüğü görülmektedir.

Tablo 4.38: Oryantiring Sporu’nu ve diğer spor dallarını yapan engellilerin spordaki kurallara uygun davranmalarının, sosyal yaşamdaki kurallara uygun hareket etmelerine etkisinin engellilere göre dağılımları

ORYANTİRİNG SPORU YAPIYOR MUSUNUZ? SPORDAKİ KURALLARA UYGUN DAVRANMA, SOSYAL YAŞAMDAKİ KURALLARA UYGUN HAREKET ETMENİZİ NASIL ETKİLİYOR?

		SPORDAKİ KURALLARA UYGUN DAVRANMA, SOSYAL YAŞAMDAKİ KURALLARA UYGUN HAREKET ETMENİZİ NASIL ETKİLİYOR?			TOPLAM
		ÇOK OLUMLU	OLUMLU	OLUMSUZ	
ORYANTİRİNG SPORU YAPIYOR MUSUNUZ?	EVET	1 %8,33	11 %91,67	0	12 %100
	HAYIR	8 %40	11 %55	1 %5	20 %100
	TOPLAM	9	22	1	32

Tablo 4.38’de oryantiring sporu yapan engellilerin yüzde 8,33’ünün spordaki kurallara uygun davranmanın, sosyal yaşamdaki kurallara uygun hareket etmelerine etkisinin çok olumlu olduğunu düşündüğü, yüzde 91,67’sinin olumlu olduğunu düşündüğü, diğer sporları yapan engellilerin ise yüzde 40’ının spordaki kurallara uygun davranmanın, sosyal yaşamdaki kurallara uygun hareket etmelerine etkisinin çok olumlu olduğunu düşündüğü yüzde 55’inin olumlu olduğunu düşündüğü, yüzde 5’inin ise olumsuz olduğunu düşündüğü görülmektedir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1 SONUÇLAR

- 1- Engellilerin Eğitim Durumuna Göre Dağılımları'na bakıldığında Oryantiring Sporunu yapanların eğitim durumlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Oryantiring Sporunu yapanlarda okuma yazma bilmeyen engelli yoktur. Oryantiring Sporunu yapmaya talebin artacağı, dolayısıyla da okuma-yazma öğrenme talebinin artacağı düşünülmektedir.
- 2- Engellilerin Dernek veya Değişik Sosyal Topluluklar İçinde Çalışma Durumuna Göre Dağılımları'na bakıldığında Oryantiring Sporunu yapan engellilerin sayılarının az olmasına rağmen dernek veya değişik sosyal topluluklar içinde çalışan oranları yüzde 41,67 iken diğer sporları yapan engellilerde bu oran yüzde 20 olarak görülmektedir. Oryantiring sporunu yapanlar daha çok sosyalleşmişlerdir diyebiliriz.
- 3- Engellilerin spor yapma sıklıklarına bakıldığında oryantiring sporunu yapanlarda bu oranın düşük olduğu, görülmektedir. Hava şartları ve iklim koşulları gibi doğal etkenler engellilerin yaptığı oryantiring çeşidi olan Patika Oryantiringi'nin her istenildiği zamanda yapılabilmesine olanak vermemektedir. İklim koşulları ve hava şartları Oryantiring Sporunu için kısıtlayıcı bir etkidir.
- 4- Engellilerin Spor Yapmayı Dinlendirici Bulma Durumuna Göre Dağılımları'na bakıldığında oryantiring sporunu yapan engellilerin sadece yüzde 22,2'sinin dinlendirici bulduğu, diğer sporları yapanların ise yüzde 77,8'inin dinlendirici bulduğu görülmektedir.
- 5- Engellilerin Spor Yapmayı Eğlenceli ve Heyecan Verici Bulma Durumuna Göre Dağılımları'na bakıldığında hem oryantiring sporunu yapanların yarısı hem de diğer sporları yapan engellilerin yarısı Eğlenceli ve Heyecan Verici bulmaktadır. Oryantiring sporunu yapmak en az diğer sporlar kadar eğlenceli ve heyecan vericidir.

- 6- Engellilerin Spor Yapmayı Eğitici Bulma Durumuna Göre Dağılımları'na bakıldığında Oryantiring Sporunun eğitici bir spor olduğu ortaya çıkmaktadır.
- 7- Oryantiring Sporunun engellilerin sağlıklarına az da olsa bir etkisi vardır.
- 8- Engellilerin karşılaştıkları güçlükleri aşmada oryantiring sporunun etkisi diğer sporlara göre yüksektir. Cesaret ve moral verir.
- 9- Oryantiring sporu yapmak, diğer sporlara göre engelli ailelerinin ve sosyal çevrelerinin farklı bir ilgi ile yaklaşım geliştirmelerinin sağlar.
- 10-Oryantiring sporu yapmak diğer sporlara göre daha fazla neşe ve eğlenceyi temin eder. Temiz ve dürüst bir rekabet bilinci kazandırır.
- 11-Oryantiring sporu yapanların hayranlık ve saygı duyguları en az diğer sporları yapanlar kadar gelişir.
- 12-Oryantiring yarışmasına katılmak engellilerin insanlarla daha sık iletişime girmesini sağlayarak sosyal gelişimini hızlandırır. Bu alandaki gelişme zihinsel gelişimi de hızlandırır.
- 13-Oryantiring sporunda engelli yarışmalara bireysel olarak katıldığından takım ruhunun önemi diğer sporlara göre daha azdır.
- 14-Oryantiring sporunda engelli yarışmalara bireysel olarak katıldığından iş bölümü, paylaşma ve dayanışmanın önemi diğer sporlara göre daha azdır.
- 15-Oryantiring sporu yapmak kurallara uymayı, disiplinli ve itaatli olmayı sağlar.
- 16-Maliyeti çok düşük bir spor dalıdır. Özellikle yerel yönetimler açısından bir külfeti yoktur.
- 17-Oryantiring sporu yapmak için gerekli koşulların uygunluğu engellilerin spor yapma oranını artırır.
- 18-Bu çalışmada Oryantiring sporunun engellilerin sosyalleşmesindeki etkisi belirlenmek istenmiş ve bir dizi istatistik analizler yapılmıştır. Örneklemin küçük olması sebebiyle bazı analizlerde sadece betimsel çıkarımlar yapılmıştır.

5.2 ÖNERİLER

- 1- Yerel Yönetimlerin tamamında oryantiring parkurları oluşturulmalıdır. Oryantiring yarışlarında yaş, cinsiyet vb. bir sınırlama olmadığından oluşturulan bir oryantiring alanında farklı gruplar için farklı parkurlar belirlenebilir. Mevcut park,

mesire alanı veya doğal ortamlar ile stadyum, okul bahçeleri bile oryantiring eğitim ve uygulama alanı olarak kullanılabilirdiğinden dolayı belediyelere külfet getirmez.

2- Engellilere bu sporu yapma imkanı sunulmalıdır.

- 4- İlköğretim ve Ortaöğretim okullarında Oryantiring Sporü öğretilmeli ve öğrencilere yaptırılmalıdır.
- 5- Rehabilitasyon Merkezlerinde öğretilmesi ve uygulanması ile bedensel engellilerin hem fiziksel olarak güçlenmelerinde hem de sosyalleşmelerine bağılı olarak zihinsel olarak gelişmelerinde kullanılabilir.
- 6- Hafta sonu etkinliğı organizasyonlarında ailece, belli gruplarla, vb. oryantiring yapılabilir
- 7- Ülkemizde çok yeni bir spor dalı olmasına rağmen Bursa'daki Soğanlı Botanik Parkı, Kültür Park, Uludağ Üniversitesi Kampüsü, Balat Ormanı, Uludağ Kirazlı Yayla, Uludağ Sarıalan, Cumalıkızık mekanlarında yapılacak müsabakaların niteliğine göre Oryantiring Parkurları oluşturulmaktadır. Bu alanlar kamuya ait açık alanlar olup, belediyelerin hizmet alanları içinde yer almaktadırlar. Bilindiğı üzere yerel yönetimler yapılan yeni yasal düzenlemelerle engellilere yönelik yaşanabilir ve ulaşılabilir kentler oluşturmakla sorumludur. Mevcut hizmet alanlarında Oryantiring sporu parkurları düzenlemek de bu sorumluluğun yerine getirilmesinde yapılması gereken çalışmalardan biridir.

Bursa'da Patika (engelli) Oryantiringi 2011 yılı Kasım ayında faaliyete geçmiş halen yukarıda belirtilen alanlarda oluşturulan parkurlarda düzenlenen müsabakalara katılan 12 engelli lisanslı Patika Oryantiringi sporcusuya ulaşılmıştır. Halen Patika (engelli) oryantiringi ve diğeryaqtiring dalları için öğrenci ve hakem eğitimleri Osmangazi Belediyesi Obam Engelli Merkezi liderliğinde devam etmektedir.

KAYNAKÇA

Kitaplar

Koç Üniversitesi Yayınları, 2011. *Sakatlık çalışmaları sosyal bilimlerden bakmak.*

Dikmen B., Yardımcı S. ve Şentürk Y (Drl.).İstanbul.

Ateş.A., Bektaş, F., Deniz, E., Güler, V., Karaman, G., Kılınç, A. Ve Yoncalık, O.,

Kültür Ajans Yayınları 2011 *Çocuklara oryantiring eğitimi.*. Ankara:

Georgiev.A.A.,2010.*Oryantiringde spor hazırlıklarında modeller.* Sofya.

Karaca.F.2010. Türkiye Oryantiring Federasyonu Yayınları. 2010.

10 soruda oryantiring.

Sürekli Yayınlar

Çınarlı S. ve Ersöz G. 2010 Süleyman Demirel Üniversitesi *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 2010/2, 12

Savucu Y., Sirmen, B., İnal, S., Karahan, M. ve Erdemir, İ. 2006. Zihinsel Engelli Bireylerde Basketbol Antrenmanının Fiziksel Uygunluk Üzerine Etkilerinin Belirlenmesi, *Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 20(2), ss. 105-113.

Şahan H., Aralık 2008 Üniversite öğrencilerinin sosyalleşme sürecinde spor aktivitelerinin rolü, *İİBF Dergisi* Yıl:10, 15 ss.261-265

Kalyon T.A., 2001 Amputelerde spor etkinlikleri Ankara Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslekoku Yıllığı Cilt 2, Sayı 1.

Özdiñ Ö., 2005 Çukurova Üniversitesi öğrencilerinin sporun ve spora katılımın sosyalleşmeyle ilişkisi üzerine görüşleri, *Spor metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2005, III (2) ss.77-84

Diğer Yayınlar

- ATEŞ A. (2007) Türkiye’deki Oryantiring sporcularının karşılaştıkları temel sorunlar üzerine bir araştırma, *Yüksek Lisans Tezi*. Gazi Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- ATICI İ. (2007) Fiziksel engelliler ve kentsel mekanın kullanımı *Master Tezi*. Gazi Üniversitesi.SBE.
- ÇAKMAK N.M. (2006) Türk kamu hukuku açısından engellilerin statüsü, *Doktora Tezi*, Ankara Üniversitesi. SBE.
- ÇINARLI S. (2008) Kamu hizmetlerinin yürütülmesinde engelli hakları, *Doktora tezi*, Dokuz Eylül Üniversitesi, SBE.
- SÖĞÜT M.(2006) Sporun bedensel engellilerin sosyalleşmeleri üzerine etkisi, *Yüksek Lisans Tezi*. Mersin Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- TUNÇALP Ö. (2011) Seçilmiş Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyalleşme Sürecinde Beden Eğitimi ve Spor Aktivitelerinin Rolü ve Önemi, *Yüksek Lisans Tezi*. Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- ÖZALTIN O.,GÜL A.(2006) Oorientering (hedef bulma) etkinliğinin önemi ve ülkemizdeki durum analizi, S.D.Ü. İktisadi İdari Bilimler Fakültesi.
- Basbakanlık Özürlüler İdaresi Türkiye Özürlüler Arastırması Sonuçları*. Erisim: <http://www.ozida.gov.tr/ararirma/projeler/kamuoyu-arastırması/oztemelgosterge.htm>: Erisim tarihi: [12.03.2012].
- İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi Erişim tarihi:* <http://www.belgenet.com/arsiv/sozlesme/iheb.html> Erişim tarihi: [04.04.2012].
- Birleşmiş Milletler Sakat Hakları Bildirisi*. <http://www.ozida.gov.tr/raporlar/uluslararası/bm/ozurluhaklaribildirgesi/bmsakathaklaribildirisi.htm> Erişim tarihi: [04.04.2012].
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası*. <http://www.anayasa.gen.tr/1982ay.htm> Erişim Tarihi: [04.04.2012].
- Eğitim aracı olarak Oryantiring*. http://o-tr.geven.net/docs/bilgi/belge_bankasi.php Erişim Tarihi: [24.4.2012].

ODTÜ Orienteering ve Navigasyon takımı yönetmeliği

<http://orienteering.metu.edu.tr/yönetmelik/yönetmelik.html> Erişim Tarihi:

[24.4.2012].

<https://www.orienteering.org>, Erişim tarihi: [15.03.2012].

<http://maceraakademisi.com>, Erişim tarihi: [15.03.2012].

The Complete Oryantiring Manual, P.Palmer. Erişim tarihi: [15.03.2012].

Orienteering in the National Curriculum, McNeil-Martland-Palmer Erişim tarihi:

[15.03.2012].

Start Orienteering 1/2/3/4, McNeil-Renfew. Erişim tarihi: [15.03.2012].

Orienteering, Skills & Techniques, C.McNeil

Özürllüğe dayalı ayrımcılığın ölçülmesi projesi

[http://www.ozurluveyasli.gov.tr/upload/microsite/ayrimciliklamucadele/rapor tu
m.pdf](http://www.ozurluveyasli.gov.tr/upload/microsite/ayrimciliklamucadele/rapor_tu
m.pdf)

EKLER

Ek A.1: Anket örneği

Bu Anket Formu Yüksek Lisans Tez Konusu olan "Engellilerin Sosyalleşmesinde Oryantring Sporunun Etkisi"ni İncelemek Amacıyla Hazırlanmıştır.		
1. Yaşınız:..... e-mail Adresiniz:		
2. Cinsiyetiniz: ☐ E ☐ K		
3. Eğitim Durumunuz : ☐ Okur-Yazar Değil ☐ İlkokul Mezunu ☐ Ortaokul Mezunu ☐ Lise Mezunu ☐ Üniversite mezunu ☐ Lisanüstü ☐ Diğer, belirtiniz.....		
4. Su Anda Çalışıyor musunuz? ☐ Çalışıyor ☐ Çalışmıyor		
5. Engeliniz Nedir? ☐ Ortopedik Engelli ☐ İşitme Engelli ☐ Görme Engelli ☐ Konuşma Engelli ☐ Diğer		
6. Ne kadar süredir engellisiniz? ☐ Doğuştan ☐ 0-2 yıl ☐ 3-5 yıl ☐ 6-8 yıl ☐ 9 Yıl ve üzeri		
7. Yardımcı alet kullanıyorsunuz? Kullanıyor iseniz işaretleyiniz, birden fazla işaretleyebilirsiniz ☐ KULLANIYORUM ☐ KULLANMIYORUM ☐ Protez ☐ Tekerlekli Sandalye ☐ Ayakkabı ☐ Koltuk Değneği ☐ Diğer,Belirtiniz.....		
8. Aşağıdaki Durumlarda ne kadar zorlanırsınız? a)Çok katlı binalara çıkmak ☐ Hiç zorlanmam ☐ Biraz Zorlanırım ☐ Çok Zorlanırım b)Kaldırımlarda yürümek ☐ Hiç zorlanmam ☐ Biraz Zorlanırım ☐ Çok Zorlanırım c)Toplu Tasıma Araçlarına Binmek-inmek ☐ Hiç zorlanmam ☐ Biraz Zorlanırım ☐ Çok Zorlanırım d)Trafikte karsıdan karsıya geçmek ☐ Hiç zorlanmam ☐ Biraz Zorlanırım ☐ Çok Zorlanırım e)Spor Sahalarına ve Salonlarına Gitmek ☐ Hiç zorlanmam ☐ Biraz Zorlanırım ☐ Çok Zorlanırım		
9. Aşağıdaki Kişilerle ne kadar sık görüşürsünüz? a) kendi engel grubundakilerle ☐ Her gün ☐ haftada bir ☐ ayda bir b)diğer engellilerle ☐ Her gün ☐ haftada bir ☐ ayda bir c)komsularıyla ☐ Her gün ☐ haftada bir ☐ ayda bir d)Engelli olmayan insanlarla ☐ Her gün ☐ haftada bir ☐ ayda bir e)Arkadaş grubuyla ☐ Her gün ☐ haftada bir ☐ ayda bir		

10. Dernek veya değişik sosyal topluluklar içinde çalışıyor musunuz? ☐ Evet ☐ Hayır
11 . Oryantiring Sporu yapıyor musunuz? ☐ Evet ☐ Hayır
12. Ne kadar Sıklıkta Spor yapıyorsunuz? ☐ Hiç yapmıyorum ☐ Yılda 1-2 kez ☐ Ayda 1-2 kez ☐ 3'den fazla 1-2 kez ☐ Ayda 1 –2 kez ☐ Haftada 1 –2 kez ☐ Günde 1 –2 kez
13. Spor yapmanın üzerinizde bıraktığı etkiler nelerdir? Birden fazla işaretleyebilirsiniz. ☐ Dinlendirici buluyorum ☐ Eğlenceli ve heyecan verici buluyorum ☐ Eğitici buluyorum ☐ İnsanlarla daha rahat ilişki kurmamı sağlıyor ☐ Sağlığıma önemli etki yapıyor ☐ Diğer, belirtiniz.....
14. Karşılaştığınız güçlükleri aşmada sporun yararı oldu mu? ☐ evet ☐ hayır
15. Spor yapmakla ailenizde size karşı farklı bir ilgi oldu mu? ☐ evet ☐ hayır
16. Spor yapmakla sosyal çevrenizde size karşı farklı bir ilgi oldu mu? ☐ evet ☐ hayır
17. Sporda başarı ve zaferin tadını çıkarır mısınız? ☐ evet ☐ hayır
18. Spor yapanlara daha fazla hayranlık ve saygı duyar mısınız? ☐ evet ☐ hayır
19. Bir yarışmaya katılmış olma sizi sosyal yönden güçlendirir mi? ☐ evet ☐ hayır
20. Sizin için takım çalışması ne derece önemlidir? ☐ Çok önemlidir ☐ Önemlidir ☐ Önemsizdir ☐ Çok önemsizdir ☐ Fikrim yok
21. İş bölümü, paylaşma ve dayanışma sizin için ne derecede önemlidir? ☐ Çok önemlidir ☐ Önemlidir ☐ Önemsizdir ☐ Çok önemsizdir ☐ Fikrim yok
22. Spordaki kurallara uygun davranma, sosyal yaşamdaki kurallara uygun hareket etmenizi nasıl etkiliyor? ☐ Çok olumlu ☐ Olumlu ☐ Olumsuz ☐ Çok olumsuz ☐ Fikrim yok

Ek A.2: Örnek Fotoğraflar

WWW.TRAILO.ORG
www.orienteering.org
IOF Secretariat
Radiokatu 20, FI-00093 SLU
Finland

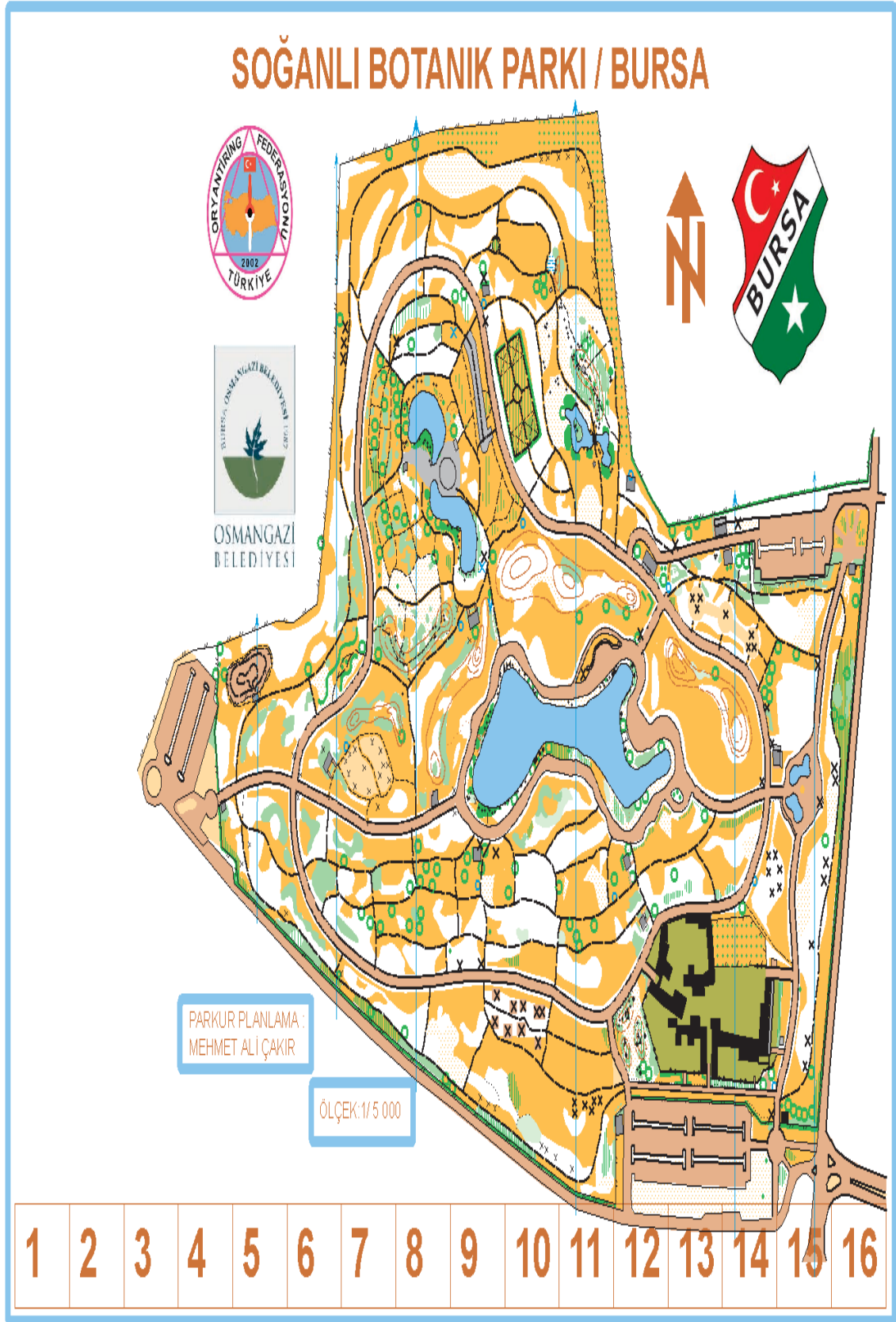
EkA.3: Yer şekilleri

TEK ÇENİLLERİ	
	Taraça
	Burun
	Girinti
	Dik Toprak Set
	Taş Ocağı
	Toprak Duvar
	Yağmur Suyu Yarığı
	Küçük Yağmur Suyu Yarığı
	Tepe
	Tepecik
	Boyun
	Çöküntü
	Küçük Çöküntü-Çukur
	Küçük Çukur-Delik
	Çökmüş-Eşelenmiş Zemin
	Karnca Yuvası
Kaya Ve Kayalıklar	
	Kayalık, Sarp Kayalık
	Taş Sütun
	Mağara
	Kaya
	Kayalık Alan
	Kaya Kümesi
	Taşlık Zemin
	Çıplak Kaya
	Dar Geçit

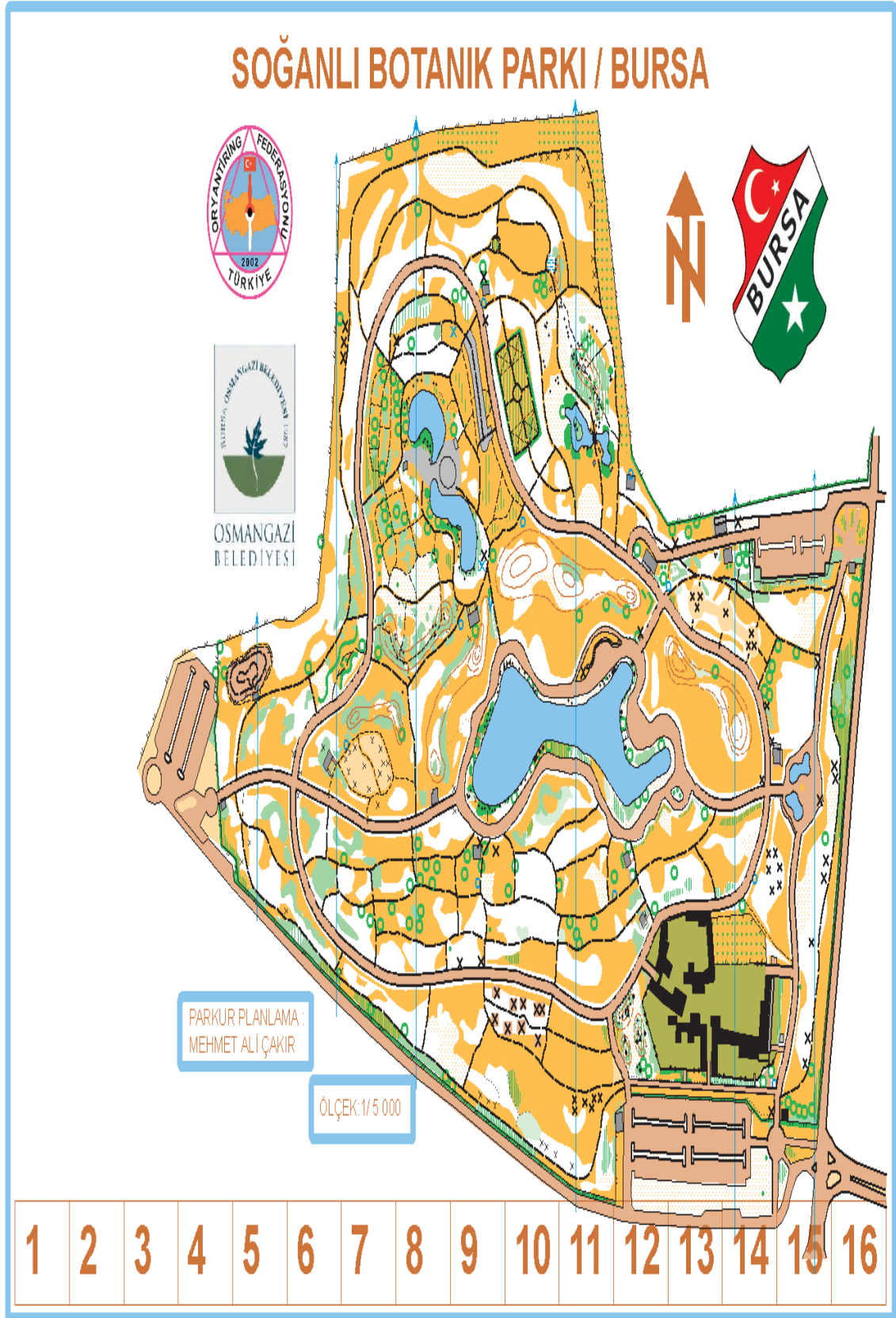
Su Ve Bataklık	
	Göl
	Gölet
	Su Dolu Delik
	Nehir,Akarsu,Dere
	Küçük Su Yatağı,Hendek
	Dar Bataklık
	Bataklık
	Bataklıkta Sert Zemin
	Kuyu
	Kaynak
	Su Tankı,Rezervuar
Bitki Örtüsü	
	Açık Alan
	Yarı Açık Alan
	Orman Köşesi
	Açıklık
	Sık Çalılık
	Çit Çalılık
	Bitki Örtüsü Sınırı
	Ağaçlık,Koruluk
	Farklı Ağaç
	Ağaç Kökü, Kesilmiş Ağaç Gövdesi

İnsan Yapımı Nesneleri	
	Yol
	Patika
	Dar Orman Yolu
	Köprü
	Enerji Nakil Hattı
	Enerji Nakil Hattı Direği
	Tünel,Menfez
	Beton Duvar
	Çit
	Geçiş Noktası
	Bina
	Asfaltlanmış Alan
	Harabe
	Boru Hattı
	Kule
	Atış Platformu
	Sınır Taşı
	Hayvan Yemliği
	Kömür Yakma Alanı
	Heykel,Büst,Anıt
	Bina Geçişi
	Merdiven
Özel Nitelikler	
	x Özel Nesne
	o Özel Nesne

Eka.4: Oryantiring parkur haritası

EKA.5: Patika Oryantiringi parkur haritası

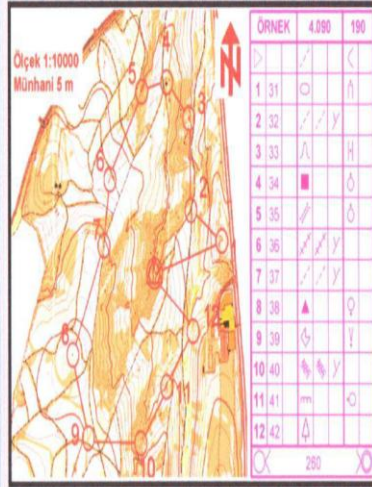

EKA.6: Oryantiring için gerekli malzemeler

24

ORYANTİRİNG İÇİN GEREKLİ MALZEMELER

Harita

Hedef Kontrol Bayrağı

Spor Kıyafetleri:

Pusula

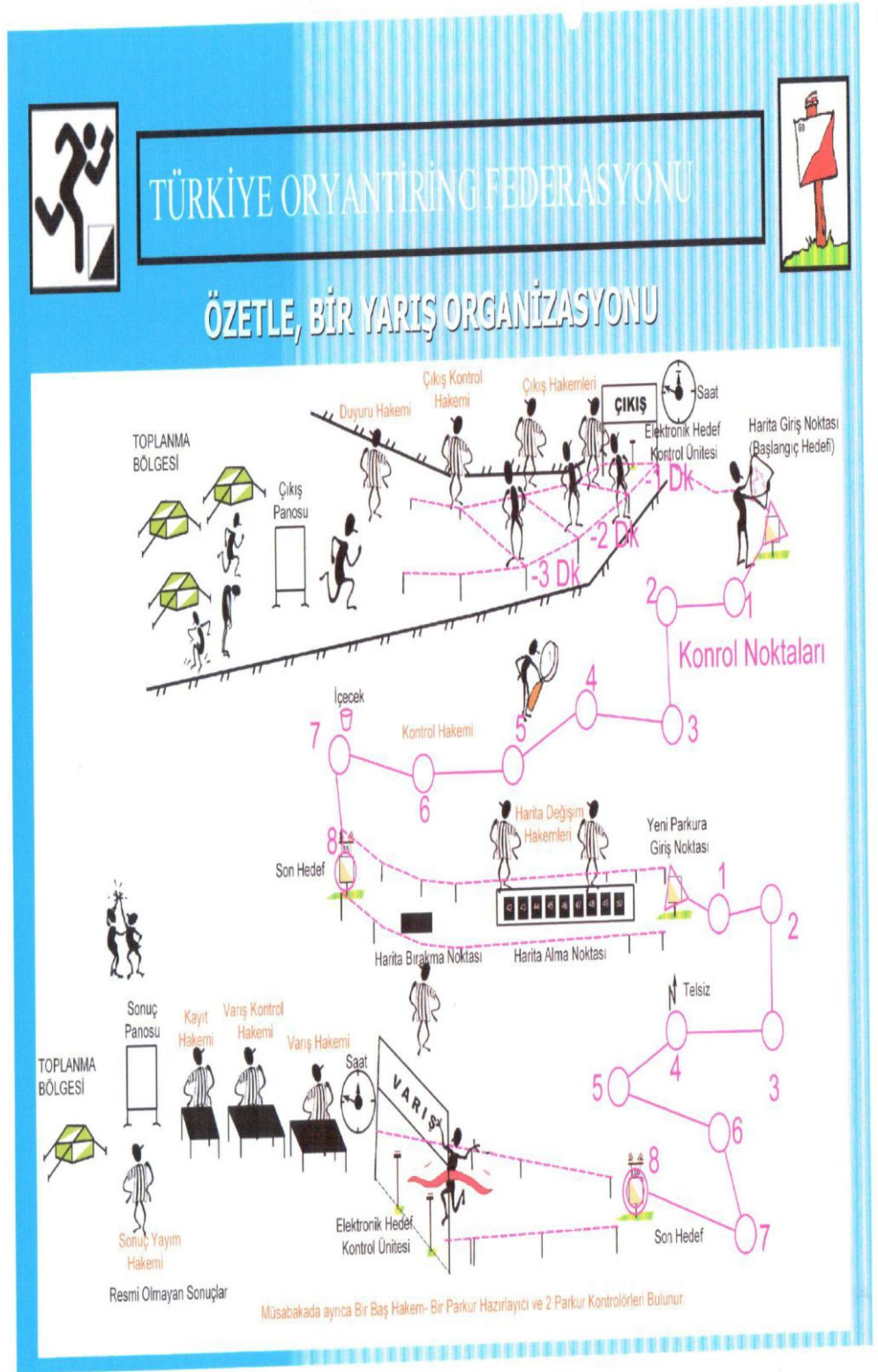

Kontrol Sistemleri

ZIMBA

EKA.7: Özetle bir yarış organizasyonu

46

ÖZGEÇMİŞ

20.12.1977 yılında Develi’de doğdu. İlk, orta ve lise eğitimini Develi’de tamamladı. 1993 yılında Selçuk Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Endüstri Mühendisliği Bölümüne girdi. 1999-2006 yılları arasında özel sektördeki çeşitli firmalarda Endüstri Mühendisi olarak Kalite Yönetim Sistemleri ve Üretim Planlama alanlarında çalıştı. 2006 yılı başlarında Mustafakemalpaşa Belediyesinde Strateji Geliştirme Birimi’nde çalışmaya başladı. Halen Mustafakemalpaşa Belediyesi’nde Kalite Yönetim Sistemi, Stratejik Planlama ve Performans Programı, AB Hibe ve Projeleri, Kalkınma Ajansı Projeleri, İşkur projeleri alanlarında Plan Proje Müdür Vekili olarak çalışmaktadır. Evli ve 2 çocuk annesidir. İngilizce bilmektedir.